

GLASOVA Panorama

KRANJ, 28. DECEMBRA 1962

ŠTEVILKA 51

Našim bravcem
želimo
srečno in uspehov
polno
NOVO LETO
1963

Pet ocen leta 1962

Leto je minilo

● ROMAN MAKOVEC (35), oficir — Leto 1962 ni bilo nesrečno. Naši ljudje imajo iz leta v leto vedno večje uspehe. Od starega leta se bom lahko ločil. Nimam strahu pred prihodnostjo. V preteklem letu sem bil pohvaljen. To je moj največji uspeh. Realno vojaške obleke ni tako težko nositi, kot mislijo nekateri naši ljudje.

Zimski motiv iz Zgornjesavske doline

ZGODOVINSKI HOROSKOP

Rimljani so rekli, da je zgodovina najboljša učiteljica. Od nje se lahko marsičesa naučimo. Ob vstopu v novo leto smo zbrali podatke iz let, ki se končujejo na številko 63. Morda bo primerjanje teh zgodovinskih podatkov bolj koristno kot napovedi iz horoskopa!

Leto 63

V Rimu je vladal Neron s pomočjo svojega učitelja Seneca. Po nekaj letih dobre vladavine se je pokvaril, umoril mater, ženo in učitelja. Rad je nastopal kot vozač, pevec in igravec. Oženil se je s Popejo, ki ga je pripravila do raznih zločinov. Leto pozneje je bil požgan Rim. Neron je zvalil krivdo na kristjane in jih začel množično moriti.

Leto 163

Začetek preganjanja kristjanov v Galiji in Mali Aziji. Preko rimskih meja so vdrl Markomani.

Leto 263

Začelo se je splošno preganjanje kristjanov. Večina vladarjev je bila nasilno vržena s prestola.

Leto 363

Vojska je odpoklicala rimskega cesarja Juliana Apostata, odpadnika, ki se je hotel vrniti k poganstvu. Po njegovem umoru leta 363 so vojniki postavili na prestol kristjana Joviana.

Leto 463

Zahodnorimski cesarji, sami slabiči, so izgubili tuje posesti. V tem času je bil umorjen cesar Valentinian III. Njegova žena Evdoksija je poklicala na maščevanje Vandale, ki so 14 dni strahovito plenili po Rimu, uničili nešteto dragocenih kulturnih spomenikov, požgali mnogo palač in rokopisov.

Leto 563

Neprestani navali Slovanov na bizantinsko državo. Po odhodu Langobardov v Italijo so se naselili v ogrski nižini Obri in z njimi del Slovanov. Slovenci so šli ob rekah navzgor in se naselili do izvira Drave, Mure in Murice, do Aniže in Donave na severu in do roba Beneške nižine.

Leto 663

Po Samovi smrti je razpadla njegova država na številne majhne države.

Leto 763

Na Slovensko so začeli prihajati nemški duhovniki iz Salzburga. Pogančki Slovenci

so se upirali tujcem, izganjali duhovnike in rušili cerkve.

Leto 863

Na Moravsko sta na poziv velikomoravskega kneza Rastislava, ki je hotel ustanoviti samostojno slovansko cerkveno organizacijo s slovanskim bogoslužjem prišla Ciril in Metod. Zaradi pritožbe nemške duhovščine, da učita krivo vero, sta šla čez Koceljevo ozemlje v Rim.

Leto 963

Erik Rdeči je odkril Grenlandijo. Grenlandija je bila tedaj še dokaj rodovitna dežela z lepimi pašniki.

Leto 1063

Koroška podeljena kot fevd nemškim fevdalcem.

Leto 1163

Tretji pohod nemških vladarjev v Italijo. Tokrat brez vojske. Nemiri v južni Italiji. Priprave za tretjo križarsko vojno.

Leto 1263

Sesta križarska vojna. Francoski kralj Ludovik je bil poražen, ujet in izpuščen šele za visoko odkupnino.

Leto 1363

Rudolf Habsburški si je pridobil oglejske fevde na (nadaljevanje na 4. strani)

● ZDENKA ROT (18), zobna asistentka — Že nekaj let si je precej podobnih. Človeku ni dolgčas, če posluša plošče in hodi v kino. Na splošno pa je bilo leto 1962 enolično in pusto. Zato si želim, da hitro mine. Opažam, da vedno več ljudi bolijo zobje, izpadajo pa jim modrostni zobje. V letu 1962 sem običajno vstajala z levo nogo. Samo nekajkrat sem vstala z desno.

● ALOJZ STARC (35), delavec — Ni res, da mačka, ki vam prekriva cesto, prinaša nesrečo. Človek ne sme šteti črnih mačk na cesti. Letošnje leto sem dobil sina — svojega »prestolonaslednika«. Ta podatek že sam po sebi pove, koliko sem prestal voditi sem moral gospodinjstvo, slabo sem spal in še vrsta skrbi pride z otrokom v hišo. Na državni loteriji sem dvakrat zadel. Uredil sem si hišo in kar dobro zaslužim.

● ADEM PAVUNA (52), šofer — Včasih, kadar je slabo vreme, me gloda prehlad v ramenih. V tem letu sem dobil hčerko. Vendar pa se mi zdi, kot da nisem poročen. Nikoli ne spim doma. Smrti za volanom ne vidim. Marsikaj pa sem že videl na naših cestah, vendar sem vselej odnesel še zdravo kožo. Človek bi pač rad dočakal pokojnino, saj zdaj nimam časa, da bi počival.

● DANICA PETERNELJ (21), natakarica — Leto 1962 sem bolj slabo doživela. Veselja ni bilo preveč, pa tudi žalosti nisem okusila. Največje težave so mi povzročali pijani gostje. Zdi se mi, da je teh vsako leto več. Na delu nisem imela posebnega uspeha, čeprav je za služek v gostinstvu zadnja leta nekoliko boljše. Malo sem se zaljubila, pa najbrž še ne zadnjič.

Politični vrtiljak v letu 1962

Rekli so...

Golobje miru so bili v letu 1962 še vedno nekoliko preplašeni — Vojna nas bo pripeljala v pekel, mir pa v veselje — Pasji dnevi so se končali na Kubi

Letošnja kronika političnih dogodkov se je razjasnila ob koncu leta. Najbolj svetlogledi kronisti poročajo, da smo bili letos na robu nove vojne in da se zdaj od nje oddaljujemo. Črnegledi kronisti opozarjajo, da ne smemo dneva hvaliti pred večerom. Vsekakor pa je znamenj za popuščanje napetosti več, kot jih je bilo na začetku leta.

V kratkih stavkih bomo so dobili srednje mesto v skušali naštetih podatke, ki letošnji politični kroniki.

GLOBUS

Posebna čast

Posebna čast je doletela nemško gledališko igravko Ellen Bahn, ki je nastopila v televizijski igri angleškega pisatelja Terrence Rattigana »Nitč drugega kot resnica« pred 40 milijoni televizijskih gledavcev. Igro je poleg osmih stalnih članic Evrovizije — Francije, Anglije, Nizozemske, Finske, Avstrije in Italije prenašala tudi televizijska mreža Švice, Danske, Belgije, Luxemburga in Irske. To veliko kosmopolitično televizijsko oddajo je pripravila zahodnonemška televizija. — Vprašanje pa je, kako dolgo bo mlada nemška igravka ta rekord obdržala.

Lord z levice

Prvič v svoji zgodovini ima britanska komunistična partija med svojim članstvom tudi pravega lorda. To je šestdesetletni Wogen Phillips, ki je pred kratkim podedoval po smrti svojega očeta naziv lorda. Phillips se še ni izrekel, če bo naslov obdržal. Če bo to storil bo postal prvi komunistični lord v britanskem Zgornjem domu.

Invazija žensk

Kostariško veleposlanstvo v Londonu je prešlo popolnoma v ženske roke. Invazija žen se je začela, ko je bila za veleposlanico imenovana Maria del Carmen Gviteres. V mesecu novembru sta zapustila položaje v veleposlanstvu zadnja dva moška — kulturni in konzularni ataše. Na njihovi mesti sta prišli dve ženski.

Macmillanova

Velika Britanija v času kubanske krize ni hotela posredovati med ZDA in Sovjetsko zvezo. Britanski zunanji minister lord Home je na višku krize zavrnil sovjetsko prošnjo, da bi London posredoval. Toda minister je zamolčal, da se je britanski premier Macmillan v primeru ameriške invazije na Kubo sklenil odtrgati od zahodne skupine in obema velesilama nasloviti mirovni poziv.

Januar

V Izraelu so organizirali mali plebiscit o vojnem zločincu Eichmanu. V jeruzalemskem zaporu čaka ta zločinec, ki je pobil 6 milijonov Židov svoje plačilo — smrt. Neka Židinja je zapisala: »Eichman bi moral vse življenje prečiščevati sol iz Mrivega morja, podnevi in ponoči, pod sončno pripeko Sodome.« — V Alžiriji je z zverskimi zločini nadaljevala skrita teroristična organizacija OAS svojo kolonialistično poslanstvo. — Ljudje po vsem svetu veliko govorijo, da se pripravlja konec sveta. — Z nekega verskega kongresa v Indiji so vernikom poslali poziv, da je sodni dan na pragu.

Februar

Salanovi »črnonožci« pobijajo brez odmora. Francoski perfekt v Alžiru se seli iz zaklonišča v zaklonišče, da bi se izognil plastičnim minam. — V Sovjetski zvezi so izpuščili pilota Powersa iz zavora in ga zamenjali za polkovnika Abela. Oba sta bila obsojena zaradi vohunstva.

Marec

V Ženevi, v švicarskem mestu »velike in majhne diplomacije«, se je začela razorožitvena konferenca 18 držav. Mnoge ameriške radijske postaje so prenašale govor Nine Hruščove, prve Zene Sovjetske zveze, v katerem je rekla, da naj spustijo atomske bombe v morje in Američani ter Rusi bodo živeli kot dobri sosede.

April

Sirija si je prilastila naziv dežele z največjim številom državnih udarov. V francoski vladi so zamenjali sedeže. Debreja je zamenjal Pompidou.

Maj

V Laosu so še vedno napeti loki. V Moskvi so se začeli pogovarjati o Berlinu. Pozneje je razgovor prenešen v Washington. Naš državni sekretar za zunanje zadeve potuje po deželah Latinske Amerike. Odnosi med Bonnom in Washingtonom so se ohladili.

Junij

Obesili so vojnega zločinca Eichmanna. Pepel so odpekljali na odprto morje in ga sesuli v valove. — Na zahodu so zopet poživeli razprave o evropskem združevanju. — Argentina, »bolnik« Južne Amerike je zopet sredi politične krize.

Julij

Ljudsko glasovanje v Alžiriji in začetek neodvisne alžirske države. Medeni mesec je trajal kratko dobo. Voditelji so se razdelili v dva tabora. Deželi preti državljanska vojna. — Macmillan se je odločil za cesarski rez. Iz svoje vlade je pometal sedem ministrov.

Avgust

Mir se je vrnil v Laos. V dolni vrčev ne pokajo več puške. — Večina ministrov na svetu je na dopustu.

September

Bratovščina med Nemci in Francozi. De Gaulle je začel svojo triumfalno popotovanje po nemških mestih. V Londonu se je začelo zborovanje članic Britanske skupnosti narodov, zadnja priprava za drugi napad na Bruselj.

Oktober

Konec jemenskega kraljestva. V glavnem mestu Jemena v Sani je vojska porušila dvor in razglasila republiko. Kralj, ki je govoril: »Država — to sem jaz«, mora bežati.

November

Spopad na strehi sveta se je spremenil v malo vojno. Kitajci napredujejo na indijsko ozemlje — De Gaulle zmaga v Franciji. Po volitvah mu ni nihče več enak. — Strauss, zahodnonemški obrambni minister, se počastno maščuje. — Napetost doseže višek v kubanski krizi.

December

Predsednik Tito odpotuje z modrim vlakom na oddih v Sovjetsko zvezo. Rusi povlečejo rakete in bombnike s Kube. — V Rimu dobijo razprave na vatikanskem koncilu ostrino. — Macmillan odleti ves živčen na Bahamske otoke, kjer dobi od Američanov nove rakete.

»Nekateri naši zavezniki mislijo, da so nam potrebni samo kot pebota, ker so si ZDA zase zadržale topništvo.«

Walter Lippman,
ameriški
komentator

Sele zgodovinarji prihodnosti bodo nekoč odkrili, da je bila demokracija v Angliji rešena s pomočjo piva.«

William Dids,
minister britanske
vlade

»Bil bi vsem zelo hvaležen, če bi me nehalo klicati za očete atomske bombe.«

Edward Teller,
ameriški
znanstvenik

»Souvažim vse govore. Zame je največji govor, ki ga je imel Lincoln. Trajal je samo tri minute.«

John Steinbeck,
ameriški književnik

»Denar si moramo spoštovati pri pesimistih. Ti namreč ne upajo, da ga bodo dobili nazaj.«

Aldo Fabrizzi,
italijanski filmski
igravec

»Od nožev in vilic umre več ljudi kot od svinčenič zrn in bajonetov.«

Gaylord Hauser,
ameriški
strokovnjak za
prehrano

»Najbolj osamljen izmed vseh poklicev je poklic filmskega režiserja. Kljub množici ljudi pri snemanju in kljub množici ljudi v kinu ostane režiser vedno sam.«

David Dean,
britanski filmski
režiser

»Ne morem razumeti igravca intelektualca.«

Alec Guinness,
angleški filmski
igravec

»Preden izrečeš za nekoga, da je sveden, počakaj da izveš, kdo je umrl.«

Arabski pregovor

»Francija ne želi, da bi ovekovečila blokousko politiko. Upamo, da se bodo lepega dne odnosi med Vzhodom in Zahodom normalizirali. Mislim, da bomo lahko zagotovili pravico vsakega za neodvisen razvoj.«

George Pompidou,
predsednik
francoske vlade

»Na Borneu ne bo nikoli miru, dokler britanska vlada ne prizna našega gibanja.«

A. M. Zahari,
voditelj vstaje na
Borneu

2500 km po Avstriji in Čehoslovaški

Zadnje ure v Pragi

SAMOPOSTREŽBA NA LEDU V TRAMVAJIH

Vrnimo se zopet v Prago, v mesto, med ljudi in ker je muzej na Vaclavskih namestih, smo takoj na najživahnejši prometni in promenadni žili. Vrvenje ljudi tam ne presahne niti zvečer, ko so ulice v starem delu mesta skoro povsem izumrle (trditve velja samo do osme ure zvečer, ker smo ob tej uri odhajali iz Prage). Promet ni tako gost, skoro redkejši kot v Ljubljani, je pa nevarnejši. Avtomobilisti ne priznavajo prednosti pešcem na prehodih, kar velja posebno za tovornjake. Prazne ulice dajejo več poguma pešcem in seveda tudi voznikom, ki ne zavrejo niti pred dobro označenimi prehodi za pešce. Tako sem dvakrat zadnji trenutek odkočil izpred avtomobila, pozneje sem bil pa previdnejši in nisem več zapupal v discipliniranost.

Na tramvajih imajo samopostrežbo! V prvem vozu ni sprevoznika. Namesto njega je v zadnjem delu voza ob vhodu nekakšen nabiralnik, v katerega potnik pusti drobiž. Če pa nimaš drobiža, potem greš lahko v prikolico, kjer je sprevoznik. Taka samopostrežba je kar učinkovita in ni videti, da bi bilo kaj zastojkarjev. Prav zabavali smo se ob vstopu potnikov, ki pokažejo vsem v tramvaju mesečno vozovnico, jo nekaj časa neodločeno še drže v rokah, nato pa spravijo v žep. Tisti brez mesečnih vozovnic preštevajo denar prav upadljivo ali ga dobro vidno držijo med prsti in ga glasno spustijo v nabiralnik, nihče pa ne trko dobro, da bi mu mogli drugi očitati, da je vrgeel premalo. Družbena kontrola!

V časopisih naše republike skoraj niso omenjali. Ljudje pa jo dobro poznajo. V trgovini s fotoaparati, kamor sem šel zamenjat film, ki se mi je strgal, me je starejši »pane« takoj prepoznal za Jugoslovana. Govoril je o morju in slivovki. Nista pa samo ti dve stvari, ki privlačita Čeha, da bi radi obiskali Jugoslavijo. V naši družbi so postali kar nekoliko živahnejši in živahni klici so nam bili namenjeni marsikje, celo v lokalih so se oteslji neke svojstvene zadržanosti. Prisrčnost, s katero so nas povsod sprejemali, je bila tako pristna, da smo bili ponovno presenečeni in ne bi trdil napak če rečem, da je velik del te prisrčnosti tista Praga, ki ji pravimo zlata Praga in da se prav z njo tako vrate v srce vsakemu obiskovavcu.

Potepanje po Pragi smo končali z ogledom rimskošportsnega centra. Sicer samo z ogledom starega pokritega drsališča, kajti novo, velikansko, je bilo za obiskovavce zaprto; v njem je menda trenirala češka hokejska reprezentanca. To novo drsališče je posebno dobro poznano tudi našim hokejistom. Obe dvorani sta postavljeni na idiličnem otoku sredi Vltave. Stara dvorana je bila za nas pravo presenečenje zaradi množice mladine. Na umetni ledeni ploskvi je vrela tisočglava množica otrok, dijakov, skratka mladeži na drsalkah. Ledena ploskev je bila tako zatrpna z mladimi drsavci, da nismo mogli videti niti kosčka prostega ledu. Zaradi take nepopisne gneče so se lahko drsali samo še v krogu. Nam, ki smo vse to opazovali z galerije, se je zdelo, da gledamo ogromen vrtnec človeških teles. Resnično nepozaben prizor! Jedro vrtnca so ustvarjali majhni otroci, ki še niso zmogli naglice, potrebne za gibanje na obodu vrtnca, ob zunanjih robovih ledene ploskve. Prostora za kakršenkoli lik v taki gneči sploh ni in gneča se polze menda samo v poletnih mesecih. Drsališče je odprto skozi vse leto. Ledena ploskev se »ohladi« in »počije« samo ponoči. Leto in dan pa jo po ves dan režejo in brusijo tisočeri pari jeklenih drsalk.

ZADNJI DROBIŽ ZA PIVO

Naslednji dan ob enajstih dopoldan smo bili že v Čeških Budjovicah, obmejnem mestu. Predno smo se podali na mejo, smo pustili tu še zadnje krone in drobiž. Neverjetno, kakšne skrite rezerve smo še odkrili po vseh žepih in pri stiskanih. Se celo dva zavojčka »filter« sta se znašla na mizi za darilo prijaznemu panu Vaclavu Čehu, ki je videl našo navdušeno zbiralno akcijo. Naročili smo pivo, in ko smo ga hoteli plačati, je natakar ostal gluha. Vseh devet je plačal pan Vaclav! Nekajkrat se je ta igra še ponovila, dokler le nismo spravili naših kron v promet. Jasno je, da nam po vsem plzenčanu formalnosti na meji niso bile nekaj groznega in zelo hitro smo opravili z njimi.

Prva postaja v Avstriji je bilo mesto Linz. Tu pa je bil

Tujec ne ve, kdaj je Praga lepša, ponoči ali podnevi. Izredna je tudi posrečena skladnost nove in stare arhitekture

program zopet natrpan z raznimi ogledi — v muzeju, v arheološkem laboratoriju, v galeriji, ki pa je bila zaprta in nas je na hodniku s plakata na oglasni deski pozdravil naš Anton Ažbe. Izlet v Enns je bil zanimiv zopet samo strokovno. Na tem mestu pa bi težko mikavno poročal o izkopavanju (ker je bilo že toliko nemikavnih poročil) v tamkajšnji cerkvi, ki je popolnoma prekopana in so našli pod sedanjim tlakom gotске cerkve ostanke arhitekture in z njimi ugotovili stavbno zgodovino nazaj do rimske dobe. Morda samo to: prva škofijska cerkev je bila ogrevana; mehkužni Rimljani se tu na severu niso radi izpostavljali ostremu mrazu in so tudi pri bogoslužju ljubili udobnost.

Prenočili smo v boljši baraki, ki jo upravlja avstrijska inatičca počitniške zveze (Jugend Herbert). Dobrišen del naslednjega dopoldneva je bil v znamenju ogledovanja mesta, predvsem pa izložb, ki so natrane z očem »dopadljivim« blagom. Izložbe so resnično tako urejene, da celo najnavadnejši predmet dobi vrednost, boljše navivnega kupca, ki nasede prebrisani trgovski vijačji. Prodajavci so brez prigovora, uslužni in bi bili zmogni prodati tudi tisto, česar ni!

SOL PO GORSKIH STEZAH

Veliko zanimivejša in nadvse lepa je bila tudi vožnja v znamenito mestoce Hallstatt in od tam preko gorskih prelazov v Salzburg. Hallstatt je majhno mestoce in velik pojem v zgodovini. Mestoce je v 19. stoletju bilo pogreznjeno še v globok spanec. Točno pred sto leti je vzdrževal edino zvezo z ostalim svetom po jezeru parnik na kolesa. Leta 1874 je bilo mestoce zvezano z ostalim svetom z ozko objezersko cesto. In vendar je bil Hallstatt znan že v predzgodovini. Že 1.2.500 pred našim štetjem so tu kopal sol in jo po strmih gor-

skih stezah tovorili daleč po svetu. Po tem mestecu s tako bogato zgodovino imenujemo danes prvo obdobje železne dobe in Hallstatt pozna vsak dijak. Kakšno muzejsko bogastvo so hranili rudniki soli, nam je danes dobro poznano, kaj vse je šlo po zlu, pa pričča pripoved, da so našli v enem izmed opuščenih tisočletnih rudnikov povsem celo, nepoškodovano truplo rudarja, ki je tam umrl pred več tisoč leti. Ohranilo se je zaradi soli skupaj z vso opremo. Tisti pa, ki so ga našli, so se trupla tako ustrašili, da so ga sicer privlekli do pokopališča in ga pustili ležati kar ob zidu. Seveda je strohnelo in tako je izginila podoba človeka — rudarja iz pred več tisoč leti.

V Hallstattu je tudi muzej, ki smo se ga vsi veselili in pričakovali v mestu, ki je dalo ime celi dobi, kaj več kot razočaranje. Je v enonadstropni kamniti stavbi, ki grozi, da bo vsak čas zgrmel na bregu v jezero. Mračen in zatohel je, zmes starih predstav o muzejih — skladiščih in pa ostankov zanimivega gradiva. Urejen je še nekam dobro, silovito pa motijo surove vitrine, mračni prostori in pomanjkanje vsega tistega, kar daje pečat urejenemu muzeju. Kazočarjanje se sicer omili in celo sprevrže v začudenje takrat, ko doženeš, da je muzej v privatnih rokah. Še bolj presenečen pa si zopet potem, ko vidiš in listaš po na čudovitim papirju tiskanem vodniku po muzeju (z barvno reprodukcijo na naslovni strani). Tudi gradivo, predmeti so bolj iz zbirke, kar pa ni čudno, saj so večino gradiva pobrali dunajski in drugi muzeji.

VSTOPNINA ZA PARK

Hallstatt smo zapustili dopoldne. Vožnja preko prelazov in po gorskih cestah je bila čudovita in naporna. V Salzburg smo prišli šele zvečer in tudi tam prenočevali v študentskem prenočišču. Sprejeli nas niso

preveč prijazno, pravzaprav nas ni sprejel nihče, razen oskrbnik prenočišča. Utrujenji smo posedli po posteljah, ker stolov ni bilo, razen treh ali štirih v hodniku. Takrat, da ste ga slišali! V poplavi zmerjanja z izrazitim vojaškim naglasom smo uspeli razumeti, da smo balkansko kulturni in da celo egiptovski felahi ne sedijo podnevi na posteljah in da so boljši kakor mi. Nato so letela sama povelja in smo morali okna odpirati in jih takoj nato zopet zapreti. Res, že smo menili, da smo vojaki v kaki nemški kasafni med zadnjo vojno. Ko je »starega« zamenjal dežurni študent (ali kaj je že bil) se je vse pomirilo. Študent je bil zelo ponosen na svoje mesto in je o privlačnosti mesta govoril z jezikom turističnega prospekta v barvah. Povedal je, da mesto obišče ogromno tujcev (to je bilo na prvem mestu, kar morebiti kaže na razvit čut za turizem) in število tujcev ilustriral z zgodbo o dveh študentih, ki sta se postavila pred vhod v znani park »Mirabella«. Morda ura ali nekaj več sta pobirala vstopnino: po en šiling. Vsi so lepo plačevali po šiling, dokler ni prišel domačin — Salzburčan. Sele ta ju je vprašal, od kdaj je vstopnina za dostop v park. Takrat sta šele nehala pobirati vstopnino in si vsa prislužila po petsto šillingov. Torej v eni uri ali nekaj več je ta park moralo obiskati kakih tisoč tujcev, ker domačini ne bi plačali vstopnine. Pri izrednem smislu Avstrijcev za turizem pa ni rečeno, da ne bodo prihodnje leto uradno pobirali vstopnine. Študent je za moje polno veliko preveč spraševal in utihnil šele takrat, ko je hotel vedeti, katero mesto mi je bilo bolj všeč: Dunaj ali Praga. Brez pomisleka sem mu dejal, da je Praga lepše mesto, nato je utihnil in me pustil pri miru. Trdim pa še vedno, da je Praga v resnici lepše mesto kakor Dunaj.

ANDREJ PAVLOVEC

Pet mož je videlo Zemljo

Vsako leto prinese ljudem nova spoznanja, nova odkritja, ki bogatijo spiske človeške mogočnosti in hkrati osvobajajo človeški duh in telo odvisnosti od Zemlje. Iz velike nepoznane staroveške plošče postaja naša Zemlja vedno manjša in manjša krogla, ki je le del ogromnega, malo poznanege prostora. Kakor so bili negotovi prvi človeški koraki pri spoznavanju Zemlje, tako so negotovi tudi koraki, s katerimi spoznava človek vesolje. Tu se v današnjih dneh bije najvažnejša bitka za prestiž, bitka za prostor, ki je od nekdanjega mamila ljudi.

Tehnika je davna služabnica boga Marsa — zaščitnika vojakov in simbola vojne. Prvo, na kar so ljudje pomislili, ko so se spuščali v svet atomov, je bilo to, kako ta izredni svet izkoristiti proti drugemu človeku. Vsako leto se rodi orožje, ki je strašnejše od prejšnjega in ki je sposobno uničiti več in bolj temeljito. Letošnje leto je, — upajmo, zadnje pri tej tekmi, saj več kot uničiti celo Zemljo človeku res ni mogoče in tudi ni potrebno.

Zgodovinski horoskop

(Nadaljevanje s 1. strani) Slovenskem (Slovenjgradec, Postojna, Vipava, Lož). Dimitrij Ivanovič Donski je obnovil vrhovno oblast nad ruskimi knezi.

Leto 1463

Turki so zavzeli Bosno, vendar jim je Matija Korvin (kralj Matjaž) še isto leto iztrgal severni del dežele in ustanovil banovini Jajce in Srebrenik.

Leto 1563

Končal se je tridesetletni koncil, ki je pomenil uvod v katoliško reformacijo. Do enotnosti ni prišlo. Papež je postavljen nad koncil. Okoli 300 let ni bilo potem treba nobenega koncila.

Leto 1663

Državni zbor v Regensburgu. Nemški cesar je ostal brez moči, pač pa so se dvignili vladarji posameznih dežel.

Leto 1763

Konec sedemletne vojne. Avstrija se je morala odpovedati Sleziiji. Prusi so oblegali Prago, bili pa so poraženi in so se morali umakniti iz Češke.

Leto 1863

Zopet je nastal na Poljskem upor, ki ga je ruska vojska kmalu zadušila. Odpravili so zadnje privilegije samostojne Poljske. Lincoln je razglasil v ZDA osvoboditev sužnjev. V Londonu je bila izročena prometna prva podzemeljska železnica na svetu.

stva, vse ostalo je že bolj domena elektronskih robotov in redkih veleumov.

Gagarinu, Shepardu, Grissonu in Titovu so se v letošnjem letu pridružili še Glenn, Carpenter, vesoljska dvojčka Nikolajev in Popovič ter Schirra. Vsak izmed teh mož je doživel največkratnejši pogled, kar jih je videlo človeško oko — pogled na Zemljo.

20. februarja 1962

— John Glenn

Praden je Glenn stopil v kabino, mu je častnik potisnil v žep ovojnico z dokumenti. Potem ko je trikrat obletel Zemljo in se po štirih urah, 36 minutah in 26 sekundah vrnil na Zemljo ali točneje v morje, ga je drug častnik z letalonosilke Randolph najprej povprašal po dokumentih. O ta »preljuba« birokracija, pred katero še v vesolju ni miru. Morda so se Američani bali, da ne bi iz vesolja priletelo nazaj na Zemljo kakšno drugo bitje.

Kljub temu da so ta polet desetkrat odložili in da še na dan odhoda ni bilo vse v popolnem redu, pa je bil sam polet brezhiben. Dve minuti po izstrelitvi je Glenn sporočil: »Vse je v redu...«

24. maj 1962 — Scott Carpenter

Čeprav je bil ta polet po podobnosti tehničnih priprav in izvedbe enak Glennovemu, pa se je kasneje spremenil v enega najbolj razburljivih vesoljskih poletov. V kabini se je namreč začela zviševati temperatura, zaradi težav pri avtomatskem upravljanju rakete pa je moral Carpenter prevzeti sam vodenje. Naprave je upravljal do konca poleta. Preden pa je njegova kabina vstopila v Zemljino ionosfero pa je bil med njim in strokovnjaki v Cape Canarevalu prekinjen vsak stik. Po 46 minutah mrzličnega iskanja so našli Carpenterja 350 kilometrov vstran od predvidenega kraja pristanka.

11. avgust 1962 —

Andrej Nikolajev

Po dvanajstih mesecih molčanja so v Sovjetski zvezi izvedli podvig, ki je prekosil vsa pričakovanja. Tega dne je startala kozmična ladja Vostok III. Samo na sebi to ne bi pomenilo nekaj izrednega, če se ji naslednji dan ne bi pridružila ladja Vostok

12. avgust 1962 — Pavel Popovič

Sestanek dveh kozmonavtov v vesolju je dokaz natančnosti in brezhibnosti vseh naprav. Dokaz, da je tehnika zagotovila popolnoma varen obisk človeka v vesolju in pomeni, da lahko v prihodnjem letu pričakujemo prvi človekov obisk na drugem nebesnem telesu. Dvojni polet je premagal eno izmed pomembnih ovir — občutek osamljenosti.

Oba kozmonavta sta se tudi popolnoma odvezala s svojih sedežev in prosto lebdela v zraku, jedla in pila ter se pogovarjala med seboj. Dokazala sta, da lahko človek v breztežnostnem stanju popolnoma obvlada svoje telo. — Dvojčka sta pristala 200 kilometrov vsak k sebi v časovni razliki 6 minut.

3. oktober 1962 —

Walter Shirra

To je Američan, ki je največkrat obkrožil Zemljo, — namreč šestkrat in s tem nekoliko zmanjšal ameriške manjvrednostne komplekse.

Sateliti, sateliti, upajmo, da bo še več takih, kot je bil TELSTAR, ki je omogočil prvi televizijski prenos med Evropo in Ameriko. Milijonom ljudi je praktično prikazal pomen satelitov pri nadaljnjem zblizevanju vseh narodov.

Le kaj bi potemtakem rekli drugi narodi, ki niso spustili v zrak še nobenega satelita, čeprav v tehniki navidez ne zaostajajo za obema trustoma. Denar, denar... Pravzaprav njihovi napori niso nič manjši, le da so usmerjeni na druga področja in predvsem na Zemljo, na njihove domača tla.

Mont Blanc preluknjaj

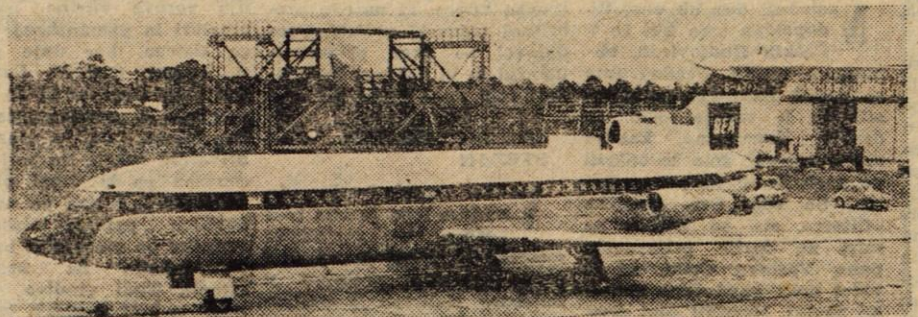
Italijani in Francozi so se lotili fantastične zamisli in jo uresničili. Izkopali so 11 kilometrov dolg rov in s tem povezali svoji deželi z najkrajšo potjo. 19. AVGUSTA je poslednjič zabeležen eksplozija, ki je razbila zadnje plasti skal, ki so ločile italijanski in francoski del predora. In uspeh, ki bo viden 1964. leta? Reka avtomobilov se bo znašla v 15 minutah iz ene dežele v drugo.

In sicer...

... je sploh mogoče narediti inventuro vseh tehničnih novosti, ki jih je človek v letu 1962 ustvaril. Čuda arhitekture, nova letala, nove ladje, novi avtomobili in vse podrobnosti, od katerih si tudi navadni Zemljani obetamo svoje koristi. Upajmo, da bo v letu 1963 še več takih in da bodo vedno bolj prodirala do najbolj zapuščenih krajev naše Zemlje. — B. S.

Ameriški helikopter namenjen za prevoz potnikov na krajših progah

Britanska letalska družba BEA je letos uvedla nova potniška letala »De Havilland Trident«.

Nov način spuščanja ladij

V Italiji so dogradili prvo ladjedelnico, iz katere ne bodo spuščali ladij v morje po posebnem tiru. Ladjedelnica je zgrajena tik ob vodi, ladje

pa bodo gradili na mestu, od koder so s posebnim jezom oddvojili vodo. Ko bo ladja zgrajena, bodo samo dvignili zapornice, voda bo vdrla pod novo zgrajeni trup in ga odnesla naprej proti morju.

V bližnji prihodnosti bodo v Genovi zgradili še dve slič-

ni ladjedelnici. V njih bodo gradili le velike ladje — od 70 do 100 tisoč ton nosilnosti. »Michelangelo«, velika prekoceanska ladja z nosilnostjo 43 tisoč ton, je menda zadnja velika italijanska ladja, ki so jo spustili v morje na star način.

Sestane k s Škratom

Ali so bili Kranjčani včasih res bolj za »vice«? - Avtomobilizem in turizem in še kaj...

Ste že slišali, da je nekoč nekdo nekje nekoga ubil, ker mu je pravil stare šale. Trdijo, da je to res in da ni nikjer rečeno, da bi se to ne utegnilo še komu pripetiti. Kljub tveganju sem se opogumila in nameravam priti z nečim takim na dan. Seveda priznam, da razpolagam z upoštevanjem vredno olajševalno okoliščino: predstaviti vam želim ŠKRATA. Če ste pred štirimi desetletji že znali brati, se ga morda še spominjate, če ne, naj povem tole: Škrat je bil humoristični list, ki je izhajal takrat, ko ulice in ceste v Kranju še niso imele svojih imen, ko šoferjem amaterjem še ni bilo treba hoditi v avto-moto šolo (izkazalo se je, da je bilo to zelo narobe in so se zato vrli avtomobilisti, kot poroča Škrat, zaletavali tudi v občinsko stavbo), ko so v mestu živeli gospodje in dame, ko si za 30 dinarjev celo leto prejemal časopis in je bilo sploh marsikaj drugače, kot je sedaj - škratka - izhajal je leta 1927.

Imeli pa so tudi takrat že težave s turizmom in sitnosti s turisti, ki so silili na Gorenjsko. Ti so menda že desetletja enaki; vedno zahtevajo stvari, brez katerih sicer mi kar dobro živimo. Škrat je objavil tale

Resnični dogodek

V nekem letovišču na Gorenjskem si je najela imovita tujka prijazno vilo za bivališče za čas sezije. Ko si je vse poslopje ogledala natančno, se je vrnila domov. Naslednji dan pa se je spomnila, da si je pozabila ogledati tudi stranišče: je li isto moderno s splakovanjem, tako zvani »Wasser Closeth« ali še navadno, kakor se po večini še nahajajo po deželi. Da bi se o tem takoj prepričala, je pohitela na pošto in brzojavila gospodarju vile: - Gospod N. N. v R... Ali je pri vili W. C.?

Gospodar, ki je prejel brzojavko, si je belil celi dan glavo, »tuhtal« to in ono, pravega pa le ni mogel zadeni. Kaj neki hoče ona s tem W. C.? To mu je rojilo kot roj čebel po glavi. Ves zmeden in obupan gre k sosedu, uradniku večjega kalibra, ter mu potoži svoje gorje.

»Ali je dama, ki je najela vilo, Nemka?« ga povpraša dobrovoljno mežikajoči sosed.

»Seveda je.«

»No, potem je to vendar popolnoma jasno, kot beli dan. Kratica W. C. pomeni Wald Capell. Gospa bi pač rada vedela, če se kje v bližini nahaja kaka kapelica, kamor bi ona lahko zahajala opravljati svoje vsakdanje molitve. To bo in nič drugega!«

Ves vzradoščen nad tako hitro rešitvijo, pohiti gospodar na pošto in odda ekspresno pismo:

»W. C. je kake četrt ure od vile. Stoji na prijaznem gričku, sredi jelkovega gozdička. Opravila se vrše vsak torek in petek. Ker je poleti navadno velik naval, je priporočljivo, da se vsaj črti ure preje naznani svoji prihod in si tako zagotovijo sedež, katerih je osemindvajset. Ob straneh so stojišča, kamor pa ne svetujem, ker so tam redno samo moški in so zelo na drenju. Ob nedeljah in praznikih pa se vrše vsa opravila s spremljevanjem orgel.«

Proti stenicam

Gost zjutraj hotelirju: »Kakšno sobo ste mi pa dali - trideset stenic sem to noč pobil.«

Gostilničar: »Ali je res? To bi se pa kmalu poznalo. Ali ne bi hoteli ostati tukaj še nekaj dni?«

K vremenskemu poročilu

Vodnik: »Ja, gospoda moja, pripomniti moram, da je od neprecenljive vrednosti naš kraj, zato ker imamo skoro nepretrgoma vzhodni veter!«

Tujec: »Je-li to dokazano?«

Vodnik: »Že leta in leta jaz vodim knjigo o tem!«

Tujec: »Ali prosim vaštu pogledjte ono zastavo, ravno sedaj imamo zahodni veter!«

Vodnik: »No, saj ravno to je vzhodni - ki se vrača domov...«

Vse kaže, da so imele včasih dame večje veljavo, kot jo imajo danes ženske. Pogledjte samo, o kakšnem »velevažnem« priporočilu je poročal Škrat.

Dobro bi bilo

Prejeli smo: Tam v mesecu oktobru se je čitalo v nekem ljubljanskem listu, da so ljubljanske dame privolile v to, da se namesto odkrivanja samo prikloniš. Kako bi bilo praktično in zdravo - posebno za plečaste glave - ko bi tudi kranjske dame privolile, da bi se ne bilo treba od Nar. doma pa do župne cerkve 36 krat odkriti. Koliko robcov bi prihranili!

(Nadaljevanje na 7. strani)

Horoskop za oba spola

OVEN (od 21. 3. - 20. 4.) V odnosu do drage osebe prevladuje ljubosumnost. Nepričakovano srečanje bo lahko usodno. Sreča te objame v petek popoldne. Pazi na zdravje.

BIK (od 21. 4. - 20. 5.) Izogibaj se spogledovanju! Nekdo zlorabi tvoje zaupanje, pa se mu maščuje. Za pismene čestite preveč zapraviš. Dobiš gripo, in sicer zaradi poljubljanja na mrazu.

DVOJČKA (od 21. 5. - 22. 6.) Na vidiku hipna, silna ljubezen. Težave s številkami. Uspeh v službi. Zaman pričakuješ ljubezensko pismo. Potovanja.

RAK (od 23. 6. - 22. 7.) Preveč zaupaš svojim sanjam, zato resnost v družbi ni na mestu. Starejša oseba te osreči, pismo pa razburi. Domače in zdravstvene razmere nespremenljive.

LEV (od 23. 7. - 22. 8.) Telefonski pogovor te bo spravil iz ravnotežja. Previdnost, sicer trajne srčne težave. Z odkrito besedo pomagaš bližnjim. Ugodna priložnost za izpraznitev žiro računa.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Trmoglavost se bo maščevala. Posledice silvestrovanja s težavo preženeš. Zaljubiš se v avtobusu ali v kinu. Obrekovali te bodo.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) V srčnih zadevah nastopijo zmešnjave. Prijateljica ti pomaga, pa joi boš v znak hvalečnosti pohodil med plesom. V

službi delaš za dva. Prekinjen telefonski pogovor.

SKROPLJON (od 24. 10. do 22. 11.) Možnost za posrskim zaslužkom je splahnela. Za tvoje čudne sentimentalne podvige zve soseska in domači. Boj z maligni, nikotinom in kofeinom ti vrne pogum.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Spoznaš, da gre ljubezen tudi skozi želo-dec, vendar ne smeš zanemariti ugodnih priložnosti. Spomni se starih simpatij, ki še hrepenijo po tebi. Potrebna je samo duhovitost in uvidevnost, pa se bo vse uredilo. Pazi, majhna napaka je lahko usodna.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Pri pobiranju članarine se srečaš z nekdanjo simpatijo, ki je poročena s tvojim šefom. Ljubezen dobi prvotno moč, zato napreduješ v službi. Bahavost ti bo zagrenila življenje.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Zaradi nepričakovane srečanja zamudiš kosilo, večerjo in zmešnek. Komaj si se opravičil, se že zagovoriš. Tih tedn z dvakratnim mačkom.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Verjeli bodo tvojim solzom, ki ti prinesejo srečo. Nekdo bo sicer rovaril proti tebi, pa se ne zmeni zanj. Srečna zvezda posveti med torkom in sredo. Hujšanje denarnice se bo obrestovalo. Darilo. Teško slovo z ukradeno ljubeznijo.

Številka 13

Nisem posebno babjeveren, vendar imam spoštovanje pred številko trinajst. Morda zato, ker sem se rodil trinajstega v mesecu. Seveda si ne domišljam, da uživa številka trinajst zaradi mene tako slab sloves. To se je zgodilo že davno prej. Verjemite, da je tako. Le težko boste našli hotel, ki bo imel na voljo tudi sobo št. 13. Sobam s to »zloglasno« številko se ljudje namreč radi izogibajo. Tudi bolniških sob s to številko ne boste zlahka našli. Menda prinašajo bolnikom nesrečo.

Na Jutrovem sem nekoč spoznal petičneža, ki si je sladkal življenje z velikim baremom. Tudi ta se je izognil tej nevarni številki. Trinajste žene sploh ni imel. Ko si je nabral dvanajst žena, je trinajsto kratkomalo izpustil in začel šteti pri štirinajsti.

Tudi številke na uri je samo dvanajst. Nürnbergzani, ki so si prvi umislili predhodnico današnje ure, so že vedeli, zakaj

so šteli ure do dvanajst in začeli z eno.

Kaj menite, da imamo dvanajst mesecev le zaradi lepšega? Če bi jih imeli trinajst, bi bil zadnji prav gotovo nesrečen.

Pa boste rekli, da številka trinajst le ne pomeni vselej nesreče. Prav gotovo ste imeli v mislih trinajsto plačo, kajne? Morda imate prav - ali pa tudi ne. Jaz imam pomisleke. Kako tudi ne! - Lani sem dobil trinajsto plačo. Polovico sem izročil ženi, drugo polovico pa sem zamolčal. Pa je žena nekje izvohala, da sem utajil nekaj denarcev - in kaj je bilo hujšega. In vse zavoljo tega, ker so nadedli temu denarnemu »blagoslovu« ime - trinajsta plača.

Da bom svoje izkušnje o številki trinajst še bolj podprl, vam povem še eno zgodbo. - V podjetju, kjer dela moj prijatelj Fonza - tudi on je bil rojen trinajstega v mesecu - so letos obljubili trinajsto plačo. Ubogemu Fonzu (kupil je »ficka«, zdaj pa nima pod palcem

ni ficka) so se ob tej novici pocedile obilne sline in ročno je začel računati, kaj vse bo lahko kupil s čistimi nenaidejnimi »jurčkami«. Neučakano je štel dneve, ki so ga še ločili od trinajste plače, dokler mu neskončno čakanje ni začelo presedati. Navsezadnje mu je pošlo potrpljenje in zadolžil se je za petdeset »jurčkov«. Jih bo že takrat vrnil, ko bo dobil trinajsto plačo. Pa je ni nikdar dobil, ker so se v podjetju hladnokrvno premislili. Menda zaradi splošnega varčevanja! In on si je izposodil petdeset tisočakov, ki jih že zdavnaj ni več.

Pa res mislite, da je trinajsta plača zamrznila zastran... Sem rekel varčevanje, kajne? Dajte no, tako debelih mi pa res ne boste tvezili. Vsega je krivo to, da so temu denarnemu »blagoslovu« ob koncu leta vsilili ime »trinajsta plača«. In kedro letos ni dobil trinajste plače, ta je lahko prepričan, da mu jo je izpred nosa odpihnila številka trinajst. - S. S.

JAKOB KEPIC

NEVARNOST NE PREŽI SAMO NA CESTI

Seveda je jasno, da na nas ne preži nevarnost samo na cesti. Res je, da jih je tam največ, toda niso edine. Koliko ljudi pripeljejo vsak dan v bolnišnice zaradi zelo kritičnega zdravstvenega stanja ali pa poškodb. Mnogo je še namreč ljudi, ki skušajo s fizičnim ali pa duševnim terorjem obračunavati z ljudmi. Tudi žrtve teh nenormalnežev morajo mnogokrat zreti smrti v oči. Le kaj si je mislil delavec, ki je z lopato udaril po glavi svojega delovnega tovariša. Mu je prišlo na misel, da utegne biti lopata mnogo trša od glave? Zelo veliko je takih in tudi podobnih primerov, zato smo se odločili, da obiščemo nekaj ljudi, ki so se že srečali s smrtjo, pa so ji po zaslugi izredne sreče ušli.

Z LETALOM V GRAMOZNO JAMO

Eden izmed takih srečnežev je tudi **Silvo Orožim**, upravnik letalske šole v Lescah. Ko smo ga povprašali o obeh nesrečah, ki sta se mu pripetili v le-

čprav me je malo zeblo, sem užival v letu. Vse je bilo normalno — zvok motorja, instrumenti... Nenadoma je motor utihnil. To se je zgodilo nekje nad Mednom. V trenutku sem ocenil situacijo. Do ljubljanskega letališča se ne bom mogel privleči, torej edina možnost — prisilen pristanek. Ze sem izbral teren in se v blagih zavojih spuščal proti zemlji. Vse je šlo kot po olju, toda glej zlomka. Ko so se kolesa že dotikala tal, sem pred sabo nenadoma zagledal veliko gramozno jamo, ki se je končevala z navpično peščeneno steno. Kaj naj storim? Letalo moram na vsak način do stene ustaviti. Pritisnil sem ga ob tla in kolesa so se odlomila, letalo pa je pričelo po trupu drseti proti steni. Z zadogoljstvom sem ugotovil, da brzina naglo upada in res, do stene se je letalo skoro ustavilo.

Druga nesreča oziroma bolj sreča v nesreči se mi je pripetila že proti koncu letalske sezone. Z letalom KB-6 Matajur sem hotel pognati jadralno letalo na bližnje pobočje. Vedel sem, da je bil Matajur že na kon-

lega Iva poslala s starejšim bratom po kruh. Pekarna je bila preko ceste, toda Ivo je za bratom nekoliko zaostal in zato moral prečkati cesto sam. Ze je bil na cesti, ko je pred njim nenadoma zavrl avtomobil. Preplašen je skočil nazaj na pločnik, potem pa se je zopet nenadoma obrnil, kot da se ni zgodilo ničesar in ne meneč se za avtomobil, ki je v tem času že zopet pognal, hotel čez cesto. Sofer seveda tega koraka fantiča sploh ni pričakoval, pa tudi zavorna razdalja je bila že premajhna. Ivo je kljub ostremu zaviranju prišel pod polesa avtomobila, vendar na srečo ostal brez večjih poškodb. Kaj bi se lahko zgodilo, je seveda vsakomur popolnoma jasno. Dečku je življenje rešilo nekaj centimetrov. Toliko je namreč znašala razdalja med dečkovo glavo in kolesi avtomobila.

GLAVA NE PRENESE UDARCA

Do sedaj smo omenili le prometne nesreče, toda te niso edine, ki strežejo ljudem po življenju. Mnogokrat je človeku neva-

SILVO OROŽIM

O ljudeh, ki so zrlji smrti v oči

Samo za las je manjkalo

Tempo življenja postaja iz dneva v dan hitrejši in zato terja od ljudi vedno večjo mero tehničnega znanja, koncentracije, pa tudi spretnosti, zakaj smo na tisti stopnji razvoja, ko so mnogi tehnični dosežki dostopni vsakomur.

Poslužuje se jih gospodinja, ki pere z električnim pralnim strojem, mož, ki se brije z električnim brivskim aparatom, avtomobilist, ki presrečen sedi za krmilom itd. Kljub vsem pa se včasih zgodi, da nas tahnika razočara. Največkrat smo krivi sami in naša nepazljivost, mnogokrat pa tudi pomanjkljiva tehnična izobrazba. Pride namreč do nezdod, ki se lahko končajo bolj ali manj tragično. Razumljivo nam je, da gledajo ljudje na nezgodo le kot nesrečo in pri tem ocenjujejo gmotno škodo in telesne poškodbe prizadetega, toda večkrat ob gledanju na razbitino slišimo: »Uh, kakšno srečo je imel.« No, tudi to je povsem razumljivo. Ali ni človeško življenje vredno mnogo več kot nekakšna kovinska škatla, ki je brez trajne vrednosti? Življenje vznikaja in njegovih sopotnikov je v kritičnem trenutku viselo na nitki. Prav gotovo ste tudi vi že doživeli kakšno težjo situacijo, toda po srečnem naključju sta ostali nepoškodovani. Srdi, ki vas je čez nekaj časa spreletel po vsem telesu, je človeški. Kaj bi se lahko zgodilo? Ugotovili ste samo eno. Čeprav je bila nesreča, je kljub vsemu prevladovala sreča. Pomislili ste: »Kaj bi se lahko zgodilo, če...«

tošnjem letu, se je smejal, rekoč, saj vse skupaj ni bilo nič posebnega. Toda — kljub vsemu je bilo. No, mogoče res ne zanj, saj je star »maček« v letalstvu, toda za tiste, ki letalstva ne poznajo, vsaka takšna nesreča pomeni nekakšno začudenje, da človek po tej nesreči ostane pri življenju. Fraza — letalo je strmoglavilo — še vedno razburja duhove. Silvo je obe zgodbi zelo nerad povedal, prva pa bi bila nekako takale: »V prvih dneh poletja se je v Ljubljani pričel tečaj akrobatskega letanja in eden izmed udeležencev sem bil tudi jaz. Ker smo bili sami izkušeni letavci, nas je uprava letalske šole Aerokluba Ljubljana naprosila, da s svojimi izkušnjami in dobro voljo pomagamo tudi njihovim padavcem, začetnikom. Mene je doletela čast, da sem padavce z dobrim starim letalom tipa Po-2 ponesel na 600 m, od tam pa so se pognali v globino, jaz pa sem v tem času pristal. Tako se je ponavljalo celo popoldne, tja do večera. Ker sem moral letalo preleteti še pred nočjo v Lesce, se mi je nekoliko mudilo. Pregledal sem letalo, prekontroliral za logo bencina, ponovno ogrel motor in vzletel. V nekaj minutah sem se povzpela na 600 metrov in usmeril nos svojega letala proti Lescah. Omenim naj, da je bil dan čudovit in vreme zelo mirno, brez vsakega premetavanja.

cu s svojimi »urami«, toda kljub vsemu sem na njem letal zelo rad. Bil je eno naših najboljših letal.

V nekaj trenutkih so fantje priklopili jadralno letalo za mojega. Zadnja preizkušnja motorja in vzleteli smo. Nisva še preletela konca letališča, ko sem začutil izredno močne vibracije v motorju, na instrumentu pa sem opazil močan padec obratov. Takoj sem odklopil zadralno letalo in skušal pristati. Pred mano so v trenutku zrastle drevesa. Odločil sem se, da bom skušal pristati tako, da bo šel trup letala med drevesi, za krila namreč ni bilo dovolj prostora. Ze ob prvih drevesih sem začutil dva močna sunka, čez nekaj trenutkov pa še enega — tokrat močnejšega in letalo je obtičalo v manjši kotanji, nekaj metrov oddaljeno od bližnjega drevesa. Jadralno letalo je med tem pristalo na letališču. Vzrok nesreče je bil okov, ki je odpadel propelerju in povzročil močno »tarokiranje« motorja (če bi se vse skupaj zgodilo 10 sekund kasneje, bi zaključek tega leta ne bil tako srečen).

POD KOLESI AVTOMOBILA

Res je, da letalske nesreče zaradi svoje redkosti vzbujajo mnogo večjo pozornost kot prometne, toda kljub vsemu na žalost prav tu izgubi življenje največ ljudi. Izbrali smo eno, ki mogoče niti ni najbolj značilna, toda kljub vsemu je skoro terjala življenje desetletnega fantiča Ivana Mazija, doma z Jesenic. Mati je ma-

ren sočlovek, ki na neposreden način skuša nekemu prizadeti fizične poškodbe. Tako zgodbo nam je povedal **Jakob Kepic**, čuvaj v tovarni »Peko« v Trziču. Ta njegov doživljaj bi se lahko končal zelo nesrečno in prizadeti se lahko zahvali samo svoji prisebnosti, da je ostal pri življenju. Kako se je to zgodilo vprašate? Tovariš Kepic nam je pripovedoval takole: »Tisto noč sem bil v službi v nočni izmeni. Kot vedno, tako sem tudi tokrat v rednih obhodih nadzoroval neposredno okolico in ograjo tovarne. Omenim naj, da se je to zgodilo v času, ko je bil v blagajni tovarne pripravljen denar za redno mesečno plačo delavcem in uslužbenecem podjetja. Šel sem torej ob ograji. Bil sem brez službenega revolverja, zakaj bil je ravno čas, ko se je okrog tovarne zadrževalo še mnogo ljudi. Niti na misel mi ni prišlo, da se sploh lahko kaj zgodi. Naenkrat sem ob ograji opazil tri sence. Zavpil sem: Stoj ali pa streljam! in tri postave so se vzdignile in stekle ob ograji ter izginile v luknji, ki so si je pripravili za beg. Takoj sem obvestil policijo, ki je uvedla preiskavo in kmalu zlikovce, ki so hoteli vlomiti v tovarniško blagajno, tudi našla. Ko sem enega izmed članov te tolpe povprašal, kaj bi storili z menoj, če jih ne bi opazil, so dejali, da so imeli zame pripravljeno težko kladivo in nekaj metrov močne vrvi. Pripomnil je, da bi vse te pripomočke brez pomisleka uporabili ne glede na posledice. Moja glava udarca ne bi prenesla.«

PES NA ZEMLJO

Razen tega primera pa smo našli še enega, ki je prav tako povsem zločinske narave. Pripetil se je članu kranjskega aerokluba **JANEZU BREZARJU**, ki je zastopal reprezentanco Slovenije na državnem padavskem prvenstvu v Kraljevu. Tam je bil Janez eden najboljših posameznikov, razen tega pa je bil tehnični vodja slovenske ekipe. Med tekmovalci Slovenije in tekmovalci drugih republik je zaradi kršenja pravil kmalu prišlo do nesoglasij in vzdušje med ekipami je postajalo vedno bolj napeto. To je Janez zelo dobro čutil in zato je fantom rekel, naj svoja padala skrbno zaklenejo v posebno sobo. Tudi on je svoje padalo skrbno shranil. Ze se je pripravil na skok, ko je povsem slučajno opazil, da mu je nekdo pokvaril padalo, tako da ga sploh ne bi mogel odpreti. Janez sam je priznal: »Bilo je zelo premeteno narejeno in samo slučajno se lahko zahvalim, da sem ostal živ. Ko bi ugotovil, da ne morem odpreti glavnega padala, bi bila moja hitrost že tolikšna, da bi se rezervno padalo raztrgalo, kot da je iz papirja. Si predstavljate? Iz tisoč metrov priti »peš« na zemljo. Seveda so to samo nekatere zgodbe izmed tisočih, ki jih ljudje doživljajo vsak dan. Večina izmed njih se konča srečno, toda kljub vsemu prizadeti kmalu pridejo do morečega spoznanja, da v trenutku nesreče njihovo življenje ni bilo vredno niti dinarja. — T. POLENEC

Kdaj, kako in zakaj
se ljudje poročajo

Poročni dan je sobota

V življenju ljudi so tri važna križišča. Z njih pride na prednostno mesto ali na stransko pot. Ta križišča so: rojstvo, poroka in smrt. Od rojstva je odvisna, pod kakšnim znamenjem boste v hofoskopu našli napovedi in v skrajšanem primeru tudi poroka, od poroke pa je večina odvisna, kdaj človek umre. Tri pomembna križišča v življenju so si v tesni medsebojni odvisnosti. Veščini imajo tudi povratne učinke: od smrti je bilo nekoč odvisno, kolikokrat si lahko v zakonu poskušal srečo. Današnje je čakanje na smrt smešno, večina zakoncev, ki si želi zakonsko srečo, v drugič prepusti usodo prvega zakona sedišču, ki ju razveže in zopet sta prosta kot ptička na veji. Sedišče je zamenjalo pogrebni zavod, ki pa zakoncev ne zakopje v »črno zemljo«.

Neki angleški filozof je dejal, da je poročen človek obsojen človek. Nekoč so o zakonu filozofirali filozofi. Zdaj ima skoraj že vsak zakonec svoj izrek in zakonsko filozofijo. Neki gorenjski vaški duhovitež je rekel, da je zakon podoben smrdljivim nogam; obvaruješ ga, če redno menjaš nogavice.

POROČNA DVORANA

Sobota je poročni dan. V naših razmerah je to velika pridobitev, ker državni uslužbenci ob sobotah končajo delavnik že ob dvanajstih in si lahko večasih ogledajo novoporočence v prostem času. Zakaj bi morala zaradi človeške radovednosti trpeti državna blagajna. Oglede porok pa je ljudem potreben, ker se ob njih razvije borba mnenj. Zenske iz zavisti pravijo: »Ta ga je ujela na limanice!« — moški pa običajno izrekajo drug drugemu sožalje.

V Kranju od leta 1958 na poročnem uradu ni bilo sobote, da se ne bi kdo »ujel«. Poročajo se iz ljubezni, naveličnosti, zaradi časti, stari in mladi brez razlik.

NAJSTAREJŠI ZAKON

Zakonska zveza ni omejena z leti. Izjema so samo mladoletniki, ki se smejo poročiti s pristan-

kom staršev. Vsi ne glede na leta in starost sklenejo zakon v usnjenih sedežih, ali v naslonjačih, pred pričami in z istimi besedami pritrditve. V Kranju je do sedaj sklenil najstarejši zakon neki kmet iz vasice Maučiče, ki je imel na grbi že čez sedem križev. Žena mu je umrla in ostal je na posestvu sam. Z njim je ostala služkinja, ki je pri hiši podpirala »tri ogle«. Na splošno pravijo, da ženske podpirajo pri hiši »tri ogle«, a sta se najbrž poročila zaradi četrtega. Tako je bila hiša zopet podprta na vseh starih oglih.

Kmečki ljudje si zbirajo neveste največ iz kmečke mečine. Le redko se kdo poroči iz mesta na deželo. Ta značilen pojav zadnjih let velja tudi za leto 1962. Na deželo prihaja z mesta vedno manj nevest. Kmečki fantje se zato pritožujejo, ker so v slabšem položaju, kot so bili nekoč, ko je bila deča in kmečka zemlja še mikavna tudi za mestna dekleta. Na splošno pa je »kmečkih nevest« v mestih vedno več. Te prihajajo na prva vrata s fanti, ki so se odrekli vasi in našli zaposlitev v tovarnah in na zadnja vrata z mešanimi zakoni. Veliko ljudi se poroči na skupnem delovnem mestu. V tovarnah nastane ob tekočem traku po statističnih podatkih precej zakonskih zvez.

Orjaške cevi za Asuanski jez

V Združenih arabskih republikah so začeli s skoraj najtežjimi in najzahtevnejšimi deli pri izgradnji asuanskega jez. To je polaganje železnih kablov v prvega med predeli, po katerih bo voda Nila tekla do turbin bodoče elektrarne. Ta bo zgrajena nad kanalom, ki bo obenem tudi rezervoar za vodo izza jez.

Kabli, ki jih bodo položili v armirani beton predora, so zares veliki. Posamezni deli, dolgi po 6 metrov, bodo težki več kot 140 ton. Predor je dolg 250 metrov, njegov prečni premer pa je 17 metrov. V granitni masiv sega do globine 80 metrov.

Pot v poročno dvorano vodi po tlakovanem cestišču. Pesniško temu cestišču pravimo ljubezen

RAZMERJE MED ZAKONCI

Ženini so v povprečju za nekaj let starejši od nevest. To razmerje nastopa iz spoznanja, da se ženske rade postavljajo z zrelejšimi in izkušeniimi možmi. Intelektualna enakost ni več strogo pravilo. Veliko zakonov se sklene, kjer je intelektualno neskladje porušeno. To velja za oba spola. Najbolj preproste so zakonske zveze kmetijskih delavcev, ki z gmotnega stališča stopajo precej nepripravljeni v zakon. Večina zakoncev ima stanovanjsko pomanjkanje še nad glavo, ko se odloči za poroko.

ZENITOVANJSKO OBLAČILO

Za nekatere novoporočence je ženitovanjski obred v poročni dvorani priložnost, da se pokažejo. Peš v zadnjih letih že malo kdo pride do poročne dvorane. Okrašeni kočije so zamenjali okrašeni avtomobili. Ženitovanjski protokol večina opravlja v zadregi. Marsikdo se zmede in ne uspe izgotoviti pritrditivnih besed, ki izražajo voljo zakonca, da sklene zakonsko zvezo.

Povratniki, ki jih je precej, saj skoraj ne mine sobota, ko v dvorano ne vstopi kdo že drugič, so resnejši in bolj zadržani. Drugi zakon se sklepa težje kot prvi. To je od neke mere tudi razumljivo, saj je zakon ena izmed najtežjih življenjskih preizkušenj. Le redki zakonci pred sklenitvijo zakona pogledajo v kozarec, da bi bili na uradu bolj močni in pogumni.

ZAKONCI LETA 1962

Opisati zakonce leta 1962 ni lahko, ker so med njimi takšne razlike kot med dnevom in nočjo

Splošni vtis: V poročni dvorani nihče glasno ne pripoveduje svojih težav.

Med obredom: Zadržani in resni. Besedilo obreda spremljajo pozorno.

Spremljava: Klasična in narodna glasba na ploščah in na magnetofonskem traku.

Oblačila: Pri moških prevladujejo temne barve in bele srajce. Ženske so opustile bele obleke.

Darila: Zakonca dobiva Gasparijevo sliko in knjigo: »Najino skupno življenje«.

Knjiga je last, kakor vse, kar zakonca pridobita v zakonu obeh zakoncev.

Ozadje zakona: Ljudje niso kakor ptiči, ki si najprej nauredijo gnezdo. Veliko ljudi se poroči in si po poroki začne spletati gnezdo.

Ženin leta 1962: Boljše je oblečen kot prejšnja leta. Na splošno tudi mlajši. Razsodnejši je in koristilovec.

Nevesta leta 1962: Malo se je pomladila. Veliko nevest odhaja iz poročnega urada v poročnišnico. Na splošno je lepša in prikupnejša.

Sestanek s »Škratoma«

(Nadaljevanje na 5. str.)

Imam pač smolo

Profesor Raztresen je bil raznično izvanredno raztresen. Tako jo nekega dne — ves zatopljen v misli — maha po sredi ceste. Ni videl, ne vedel kako da se je zaletel v mimoidočo kravo. Naglo potegne klobuk z glave in reče: »Oprostite, prosim!«

Šele pri smehu okoli stojječih se je zavedel. Zatopljen v samega sebe in v kravo — se je na vogalu zopet zaletel. To pot pa v gospo svetnikovo.

»Hudiča!« zakriči, »je ta krava že zopet tukaj!«

Za konce pa še kratko zgodbi o — da ne rečem — našidobri znanki birokraciji.

Hi-i šimel

Finančna direkcija prejmi račun za popravo strehe na finančni hiši in sicer detajlirano:

1. Prenos lestve in orodja iz moje delavnice do finančne hiše — Din 10.

2. Lestvo postaviti in nasloniti na hišo — Din 15.

3. Plezanje po lestvi in prenos orodja na streho — Din — 15.

4. Poprava strehe — Din 50.

Vsled preobilnega dela se pozabila direkcija na račun, tako da je šele čez pol leta prišel zopet na vrsto. Seveda je račun takoj romal na višjo instanco v pregled. Bofični uradnik pregledovalne komisije je bil zelo vester in je po natančnem pregledu vzel pero v roko in napisal nazaj na direkcijo naslednje vprašanje: »Direkcija naj takoj javi, da li se strešni mojster še nahaja na strehi, ker plezanje nazaj do hi in odstavljanje lestve ni slavljen v račun...«

Kako se oblečemo pri smučanju

Smučišča so že polna smučarjev, in četudi sami še niste smučali, vas bo morda »zagrabila« smučarska strast. Prav gotovo smučarska oprema dosti stane, vendar, če si jo nabavite, vam bo dolgo služila. Kaj vse spada razen smučj k smučarski opremi?

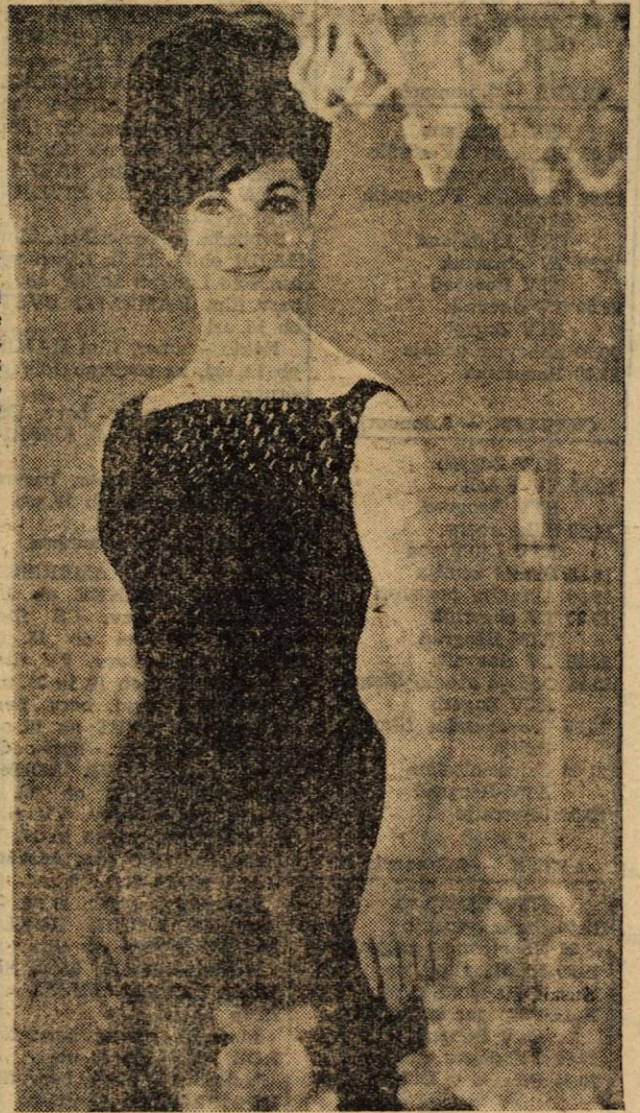
NAJNUJNEJŠA OPREMA naj bo žive barve, da se bo Proti mrazu, vetru in snegu vas bo ščitila dolga rebila vetrovka. Prav bogato izbira različnih barv najdete po naših konfekcijskih in športnih trgovinah. Topica

lepo odražala od beline snega. Seveda boste pa pomislile, kakšne barve so smučarske hlače, barvno se morata oba kosa smučarske opreme ujemati. Hlače naj imajo iz-

delano peto, tako vas ne bodo prav nič drgnile. Pod vetrovko boste oblekle športni pulover z V-izrezom ali visokim ovratnikom. Če ste spretni v pletenju, si ga boste napletli, zelo lep bo z norveškim vzorcem ali pa tudi gladek. Pulover naj bo tako dolg, da vam bo prekril boke in s tem širši del telesa. Pod puloverjem imejte športno srajco, in to iz bombaža, svile ali volne. Bluze s školskim vzorcem so letos predvsem priljubljene in tudi zelo praktične. Namesto nogavic oblecite žabe. Seveda — na kratke volnene nogavice tudi ne bomo pozabile. Velikeza pomena so tudi smučarski čevlji, ki naj bodo iz dobrega usnja niti preveliki niti premajhni. Posebno močan naj bo podolot. Važno je, kako sedi peta v čevlju! Svečovali bi dvojno zavezane in precej visoke čevlje.

COCKTAIL OBLEKE

Aktualna so oblačila linij z dekorativnimi, koketnimi poudarki. Razen žameta, brokata in satena je posebno za mlajše žene priljubljena organca v temnejših, zamolklih tonih. Po modnih časopisih zasledimo zelo pogosto bolero, ki dopolnjuje dekolirano obleko. Eleganten plise se je vrnil tudi pri večernih oblekah v ospredje.

Elegantna večerna obleka iz črne šantung svile z bolero iz čipk

Negovanje v mrazu

Se bolj pozorno kot sicer se boste namazali s kremo, če nameravate ves dan preživeti na svežem zraku, pri smučanju ali drsanju. Da vam ne bodo obrvi in trepalnice obledele od močnega sonca, si jih boste namazale z ricinusovim oljem. Ne smete pozabiti namastiti vratu in nosnic. Prav dobro bo delo očem, če se jih boste okopale v vodi, v katero ste dodale tealetnega boraksa. Prav gotovo pa so na mrazu najobčutljivejše ustnice. To že veste, da si jih na mrazu in vetru ne smete vlažiti. Da bodo odpornejše, si jih zjutraj prekrtačite z mehko zobno krtačko in jih nato dobro namastite. Črtalo za ustnice, če ga uporabljate, naj bo mastno, zakaj mrzel zrak vse preveč hitro izsuši ustnice.

vale s čepico ali kučmo, jih bomo dobro namastile. Če se obeta sončno vreme in posebno še, če ste visoko v hribih, si boste kožo na obrazu še zavarovale s posebno kremo proti opeklinam. Še nekaj ne smemo pozabiti, in sicer — da preveč hitro ne menjajmo temperaturnih razlik. Torej z ledenomrzlim obrazom ne bomo šli takoj k vroči peči in tudi alkohola ali vročega čaja ne bomo takoj pili.

Noge bomo pred ozeblinami tako zavarovale, da si jih bomo natrile s citronovim sokom.

Barve spreminjajo sobo

Limonin sok proti opeklinam

Na ušesa tudi ne pozabimo; čeprav se jih bomo zavarovali.

Mali nasveti

Krema za čevlje

Izsušeno kremo za čevlje z nekaj kapljicami olja ali glicerina spet »poživimo«, nikoli pa ne z vročo vodo.

Madeži

Iz oblačil odstranimo madeže od kreme za čevlje z vinskim cvetom.

Mokri čevlji

Mokrhi čevljev nikoli ne pristavljajmo k topli peči — sicer postane usnje trdo in krhko.

Če boste sobo prebelili in morda celo dokupili zavese, premislite, za kakšne barve se boste odločili. Verjetno ste že slišali, da topli toni (kot rdeča, rumena) pričarajo ne-

kako sončno svetlobo v sobo. Zato se bomo za te barve odločili pri beljenju sobe, ki leži na severno stran, kamor le redko posije sonce. Za sončno sobo bomo raje izbrali hladnejše tone. Zavedati pa se moramo, da vse močne barve (sem spadajo: rdeča, rjava, rumena, rumenkasto zelena in črna) optično zmanjšajo steno, ki jo obarvajo. V majhni sobi bomo imeli stene obarvane s svetlimi in nežnimi barvami. In katere so mrzle barve? Vsi modrikasti in zelenkasti toni in tudi bela barva spada popra.

mednje. Izbrali jih bomo za manjše in zelo sončne sobe.

KUHINJSKA SOL

Ni samo začimba in sredstvo za konzerviranje, tudi naše telo jo nujno potrebuje. Koliko? Dnevno 5 gramov. Mnoga živila že vsebujejo sol, npr. banane, limone, zelenjava, rumenjaki, solata, mleko, rozine in dateljni. Povprečno s hrano poročimo dnevno 17 gramov soli in to je preveč. Namesto močnega solenja bi lahko uporabili več eksotičnih začimb in paprike, limone ali čim in paprike, limone ali in tudi bela barva spada popra.

Da pa soba je ne bo videti premrka, moramo kupiti vsaj del pohišva ali vazo v topli barvi — kot so: rdeča, rumena ali oranžna.

Vedeti moramo, da so v sobi lahko zastopane tri barve, seveda pa se morajo ujemati, soba ne bo tako ne prepisana niti ne premrtva. Če si izberemo oranžno preprogo, mora biti vsaj ena stena umirjena, zato bomo izbrali modro barvo.

ČIŠČENJE HLADILNIKA

Vsak hladilnik pa naj bo velik ali majhen mora biti enkrat v tednu očiščen.

Kako ga bomo očistile? Vso hrano, ki jo imamo v njem, bomo izložile in pričele s čiščenjem. S pomočjo kisove raztopine bomo vse notranje dele prebrisale. Ne sezite po milnici, zakaj vonj po milu boste le s težavo odpravile! Nato zbršite še z mokro krpo in prebršite s suho. Po čiščenju imejte hladilnik še kake pol ure odprt, da se prezrači.

Zelo dobro bo delo rokam, če jih boste po vsaki kopeli izmasirali. Roko masirate na ta način, da jo primete med palec in prste druge roke in krožno drgnete kožo

Navajanje otroka na red

Pametno je, da že v zgodnji mladosti otroka navadimo na red. Vedno naj skrbno pospravi za seboj igrače in oblačila. Pri štiriletnem otroku moramo doseči, da bo svoje oblačilce že sam nesel na pravo mesto. Uspelo nam bo, če mu bomo kljuko za oblačila pritrdili tako nizko, da jo bo sam dosegel. Nad njo pa nalepimo živo pisano sliko, npr. vlak, avto, račko itd.).

Skozi ključavnico repertoarja 1963

Ko se nam bliža začetek novega leta, nas vedno zanima, kaj nam bo to leto prineslo novega. Radi bi vedeli, kakšno bo vreme, ali bomo zdravi, kakšen bo svetovni položaj, ali bodo cenę solate še kar naprej rasle, ali bomo dobili stanovanje in še marsikaj. Ker hodimo tudi v kino — in to, kot nam kaže statistika, kar precej pogosteje, kot je to navada v drugih krajih države — nas seveda zanima tudi, kakšne filme bomo lahko videli v prihodnjem letu. Letos smo glede tega še posebno radovedni zaradi slabih izkušenj z letošnjim filmskim sporedom. Vendar se nam za drugo leto ni treba bati, o čemer vas bo prepričal že bežen pogled skozi ključavnico vrat, ki nas še ločijo od filmskega repertoarja 1963.

Več ameriških filmov

Ker imajo naši distributerji za prihodnje leto na razpolago razen rednih sredstev še precejšen del letošnjih deviz za nabavo ameriških filmov, so si omislili posebno obširen (in — kot bomo videli — tudi kvantiteten) program ameriških filmov. Ker jo zelo cenim, naj omenim na prvem mestu Audrey Hepburn, ki jo bomo videli v njeni najboljši vlogi — v Zinemannovi »Nuni«, razen tega pa še kot »Sabrina«. Našo »rojakinjo« Kim Novak bomo videli »Sredi noči«, Jamesu Masonu in Susan Hayward pa se bomo nasmejali v uspešni komediji »Zakonski vrtiljak«. Kirk Douglas se nam bo predstavil v »Prepovedanih strasteh«, Lepa Liza — Elisabeth Taylor pa kot najbolj iskana ženska v New Yorku s telefonsko številko »Butterfield 8«, medtem ko bomo spremljali malopridnega Jacka Lemmona

na njegovi karieristični poti, ki si jo je ustvaril s svojim »Apartmajem«. Razen tega se nam obeta »Vrtnitev v mestece Peyton«, pa režijski poskus znanega igralca Anthonyja Quinna »Gusar« in zanimivo eksperimentalno delo mladega Johna Cassavettesa »Sence«. Toda največ bo prinesel dedek Mraz — ljubiteljem dobrega westerna, saj bomo videli na eni strani nekaj že dolgo in težko pričakovanih, zdaj že klasičnih del: Fordovo »Mojo drago Klementino« s Henryjem Fondom in Victorjem Maturonom, Vidorjev »Dvoboj na soncu« z Gregoryjem Peckom in Jennifer Jones, pa še »Rio Bravo« Howarda Hawksa. Po drugi strani pa nam bodo povsem proti pričakovanju postregli z nekaterimi najnovejšimi deli — tako z odlično »kavbojsko« verzijo »Sedem veličastnih« Johna Sturgesa (najbolj »veličastna« od sedemorice sta Yul Brynner in Horst Buchholz) in pa z Mar-

Kaj bomo gledali prihodnje leto na naših filmskih platnih

lonom Brandom v dvojni vlogi režiserja in igralca v »Enookem Jacku«.

Francoski novi val

Francoski film ni nič manj znan po novem valu kot po lepih in drzno »oblečenih« dekletih. Zekmalu na začetku leta bomo videli menda najlepšo in najbolj drzno izmed njih (saj ni treba praviti, da je to BB) v enem njenih najbolj znanih filmov »Vrv za vratom«. Seveda pa bomo videli tudi kaj boljšega kot to, npr. odlično Demyjevo »Lolo« z Anouk Aimée, pa »Vzgojo srca« in Dheryjevo komedijo »Lepa Američanka«. Za nameček pa nam bodo med drugim igrali še novo napoleoniado — »Austerlitz« Abela Gancea, ki so ga deloma snemali pri nas.

Italija ni samo dežela temperamentnih žena, ampak tudi dežela temperamentnih in menda (tako pravijo ženske) tudi lepih moških. O tem priča celo naslov filma Maura Bolognina »Lepi Antonio«, ki se sicer ukvarja z zelo resno tematiko in v katerem igra seveda Marcello Mastroianni skupaj s Claudio Cardinalom. Razen tega bomo imeli priliko videti, kakšna je italijanska »Aprilska ljubezen« in film »Vojna se nadaljuje«. Toda obenem vas moram opozoriti, da tudi prihodnje leto nikakor ne boste ušli »Herkulovi jezi«, »Rimski sužnji«, Golijaču in gigantom« in podobnim »zgodovinskim« spektaklom. (Sicer se jih pa nekateri niti ne bojijo tako zelo!)

Od meda do twista

Angleški film bo najbolje zastopal odlični — letos v Cannesu in Karlovyh Varyh nagrajeni — Richardsonov »Okus po medu« (ki pa ne pusti čisto nič medenega okusa), razen tega pa bomo videli še pustolovko »Obračun v zalivu« in »39 stopnic«. Vrteli nam bodo, čeprav nekoliko pozno, ker popularnost twista že upada, tudi film »V ritmu twista«.

Ugled sovjetskega filma, ki je zadnje čase zelo zrasel, bo povečalo predvsem »Ivanovo otroštvo« Andreja Tarkovskega, ki je letos dobil v Benetkah najvišje festivalsko priznanje. Razen tega se nam obeta kvaliteten fantastični film »Človek — dvoživka«, pa še »Moj prijatelj« in zgodovinska filma »Peter Veliki« in »Peter in Katarina«. Pred-

vsem pa naj omenim še klasično delo sovjetskega zvočnega filma »Čapajev« Sergeja in Georgija Vasiljeva.

Zelo cenjeni poljski film se nam bo predstavil s svojo verzijo »Prevarantov« — »Nedolžnimi čarovniki« Andrzejaja Wajde in pa z uspešno komedijo o komponistu, ki se poroči z znano športnico in je poslej samo »Mož svoje žene«.

Za vse — posebno pa za ljubitelje Ingmarja Bergmana (ki upam, da jih ni tako malo) — pa bosta posebno doživetje filma »Poletje z Moniko« in »Divje jagode«, s katerima bo Bergman kar

Claudija Cardinale gleda skozi ključavnico s svojimi lepimi očmi

najčastneje zastopal švedsko kinematografijo.

Domače tržišče

Kot vidimo že po teh najboljših predstavnikih (in to niti niso vsi) nekaterih najpomembnejših svetovnih kinematografij, bo filmski repertoar prihodnjega leta kvaliteten in raznovrsten. Poživil ga bodo seveda še domači filmi, med njimi drugi del »Kapelana Lešija« — »Obračun«, Capov »Naš avto«, Hladnikov »Peščen grad«, »Saša« z Dušico Zegarac, »Maček pod čelado« s Pavlom Vujisićem in seveda še vrsta drugih naših filmov, ki so že in ki še bodo nastali. Zato smo lahko z repertoarjem 1963 zadovoljni in lahko brez skrbi počakamo, da nam bo čas drugega za drugim prinesel omenjene filme, pa še il v njeni najboljši vlogi, v kopicu drugih za nameček.

DUŠAN OGRIZEK

Priznana mlada sovjetska igralko Ljudmila Gurčenko bomo kmalu videli v filmu »Blodnica« Ivana Kavaliridze

Dekle z velikimi lepimi očmi, Audrey Hepburn, bomo videli v njeni najboljši vlogi, v Zinemannovi »Nuni«

Marlon Brando in Pina Fellicer v odličnem Brandovem westernu »Enooki Jack«

Nagradna križanka

		KOSOVSKA MITROVICA	POROČATI	ZNAN-STVENIK	AVSTRAL. MESTO V QUEENSL.	OZNAČBA ZA SMEA. NEBA	MEDICIN. APARAT	STOLPEC	OTOK PUJ SARDINIJI	DEDNA ZASNOVA	MESTO V ANGLIJI BLIZU MANCH.	REAUMUR	ŽILA		
DALMAT. N. IME						OPRAVILO								RT NA SZ IRISKE	
	VRSTA POKRIVALA														
	GRŠKA ŽRKA									PASJA PASNA					
	PIVA					OS. ZAJMEK				RIŽEVO ŽGANJE					DEBELA PALICA
	TRST				ARABKO N. IME	VRSTA VINA				OS. ZAJMEK			REKA V RUSIJI		ARABSKI ŽREBEC
	TRST				ARABKO N. IME	VRSTA VINA				OS. ZAJMEK			REKA V RUSIJI		ARABSKI ŽREBEC
REKA V JUGOSL.				ZAJETNICI SLOV. PIS. GARDNER		PEČ			PLOSKOVNA HERA			BRZICA			
						TIBET. GOVEDO			GBETNEJ. MATI			GR. BOŽ			
OBRTNIK						VRSTA JEDI				SREDNJE VATEMA			KLICA		VOJAK V AKCIJI
NAJVIŠJI DRŽAVNI ZAKON						BREVOREB				KORALNI OTOK					ŽGECKATI
SKALA V MORJU				POKRAJINA V DANONEJU						OTOK OB NOV. OB.			LEPOTIČJE		
				SLOVENSKI SLIKAR	OTROČAJ				BITOLJ				KONEC IN ZAČ. ABEC.		
NAPLAČILO															
POHUNJA		DIN DIEPI			ITALIJA				RAZDOBJE				SKALA V MORJU		
		ŠTEVNIK											OBČEJ		
TEŽKO GOVDRETI									OTOK OB HAITIJU		MESTO NA JAP OTOKU TSUSHIMA		SKRB		
													PITAN		
VEZNIK				STROMELJ		ZAJETNICI SL. PART. PESNIČA		ZLIV	TOVARŠ	REKA V NEŽIJI					EGIPT
										ZAJETNICI AMER. PIS.					
		UČET. KR. NAUK													
		ZAJETNICI RUS. PIS.			IZBOR										MEDNET BOLEČINE
															TETOVO
		PRVOTOK KAME V RUSIJI				ODMEV			REKA V FRANCIJI						ZAJETNICI SLOV. PIS.

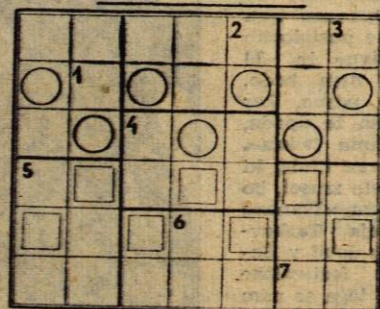
Visoke nagrade

Uredništvo »Glas« je za reševanje letovnih slikovnih križank razpisalo visoke denarne nagrade.

1. nagrada 10.000 din
2. nagrada 5.000 din
3. nagrada 3.000 din
4. nagrada 2.000 din
5. do 10. nagrada 1.000 din

Rešitve pošljite na uredništvo do vključno ponedeljka, 7. januarja 1963. Zrebanje bo dan pozneje ob 16. uri v prostorih uredništva.

»Opeke«

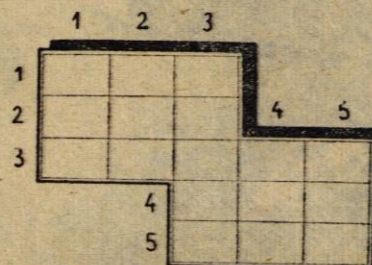
Črke se začno vpisovati v polje s številko, nato pa tečejo okrog v smeri urinega kazavca.

1. seznam; 2. vrsta obuvala; 3. pogorje v Grčiji; 4. strojilo; 5. skupen obred na prostem; 6. ladja; 7. daljši prostor v zgradbi. Na označenih poljih dobiš dvoje otočij v Egejskem morju.

Posetnica

SANDI PREZEK
KRŠKO

Zlogovni magični lik

Vodoravno in navpično: 1. primitivna utrdba; 2. stolpec; 3. zbirka slik in kipov; 4. težava; 5. vrsta za bavišča.

Načrti in priprave učencev osnovne šole v Škofji Loki ob koncu starega leta

Ceprav je bila že 18. decembra otvoritev nove osnovne šole na Trati v Škofji Loki, se bodo dijaki preselili v novo šolo šele v drugem polletju — in tako so sedaj v enem šolskem poslopu kar dve osemletki. Vendar je kulturno življenje, športno delovanje in delo v pionirski organizaciji, ki šteje okoli tisoč članov, prav presenetljivo.

Imajo kar devet različnih vprašanjem vpliva in vzgoje krožkov. Najbolj se lahko filmov na mladino. Najbolj pohvalijo šahisti, ki so v lanskem letu dosegli prvo mesto v republiki. Ceprav letos nimajo pravega vaditelja in se delo v krožku še ni začelo, so jih že pozvali na dvoboj učenci osnovne šole iz Lipnice pri Radovljici. Modelarski krožek dela v okviru Ljudske tehnike, filmski krožek pa se ukvarja predvsem z

Učenci so pripravili lepo proslavo ob dnevu človeških pravic — OZN, za dan mrtvih

so položili venec na grob junaka Jegorova pod Lubnikom, za občinski praznik so imeli razredne proslave in ob otvoritvi šole na Trati so čestitali. 9. decembra so se udeležili medobčinskega tekmovanja »Pokaži, kaj znaš o prometu«, ob dnevu JLA pa so jih obiskali rezervni oficirji in jim predavali o armadi, NOB in o lastnih borbah, saj sta bila med njimi dva spomeničarja in borec iz dražgoške bitke. Delegacija pionirjev — članov komiteja pa je odšla v vojašnico in s šopkom cvetja izrekla srčne želje našim čuvarjem ob dnevu JLA.

S plesom v novo leto

Na vprašanje, kako bodo pripravili prihod dedka Mraza in kaj so pripravili ob praznovanju noveletne jelke, nam je simpatičen učenec 8. razreda, predsednik pionirske organizacije Ivo Kržišnik odgovoril:

»Letošnje praznovanje noveletne jelke bomo pripravili v risalnici. Sobo bomo lepo okrasili, postavili bomo jelko, lutkovni krožek pa je pripravil igrice »Rdeča kapica«. Nato bo prišel dedek Mraz in obdaril najmlajše. Potem bomo imeli čajanko. Tudi po razredih bomo postavili jelke in poskrbeli za medsebojno obdaritev.«

Dijak osmega razreda Rade Ojdanič pa je predsednik mladinskega komiteja in je na isto vprašanje odgovoril: »Mladinsko praznovanje noveletne jelke bo le za dijake osmih razredov, povabli pa bomo tudi dijake s Trate. Pripravljamo zabavo in ples, saj smo imeli plesne vaje že od začetka šolskega leta. Med plesom bodo razne zabavne točke. Vsak dijak je prinesel 150 dinarjev, tako da bomo pripravili majhno pogostitev.«

Vsem pionirjem in mladincem iz Škofje Loke želimo, da bi se jim njihovi načrti čim uspešneje izpolnili, obenem pa jim želimo veliko sreče in zadovoljstva v novem letu!

Za smeh

Prehitela je mačko

Mama: Pojdimo vendar večerjat. Kdaj sem že prinesla pečenko na mizo.

Oče: Kako, ali ne veš, da je mačka v jedilnici?

Verica: Ne boji se očeta, sem jo že jaz prehitela. Takoj, ko je mama odšla iz jedilnice, sem ugasnila luč, da je mačka ne bi videla.

Najboljši izbor

Mama: Ne vem, kaj bi svetovala Tomažu, da bi študiral po končani gimnaziji. Tako je nestalen.

Stric: Pa... naj študira vendar meteorologijo.

Uteha

Srečo: Očka, tista domača naloga, ki si jo sinoči napisal, ni bila pravilna... Toda — ne boš slabe vo. Tudi oče je ostalih otrok nalogo niso dobro rešili.

Naj bo srečno in veselo leto 1963

Še nekaj dni in prišel bo zadnji dan leta 1962. Postavili bomo novoletno jelko, obiskal nas bo dedek Mraz, nato pa bomo nestrpno čakali trenutek, ko se bosta pokrila urna kazavca in bo odbilo — dvanajst. Staro leto bo odšlo, mi pa bomo zaželeli — SREČNO NOVO LETO. Srečno vsem: mamicam, očkom, bratom, sestricam, prijateljem in šošolkam. Stopili bomo v novo leto, v leto 1963, polni načrtov in želja.

Dragi pionirji in pionirke, tudi mi vam v naši zadnji letošnji številki »MLADE RASTI« želimo srečno in uspešno leto 1963!

Obenem se vam najlepše zahvaljujemo za vaše prispevke v letošnjem letu in upamo, da bomo tudi v prihodnje ostali prijatelji, saj bo le z vašim sodelovanjem, dragi otroci, postala »Mlada rasti« taka, kot si jo sami želite!

Zanimivost iz Kenije

Zgodilo se je v Keniji, v mali vasi na robu džungle. Pred kočjo se je igral dveletni deček, medtem ko je njegova mati pripravljala v kolibi kosilo. Od časa do časa je prišla pred kočjo nadzorovat svojega sina. Poglejala ga je po laseh, pobrala igračo in se zopet vrnila k svojemu delu v kočjo.

Medtem ko jo je delo zamotilo, pa je zaslišala škripanje peska na dvorišču. Poglejala je skozi okno in obstala kot vkopana. Pred njenim sinom je stala levinja in opazovala dečka. Mahal je z igračko proti živali in ji nekaj dopovedoval.

Mati ni vedela, kaj naj naredi. Če bi stekla na dvorišče, bi to prav gotovo pomenilo smrt njenega sina. Dobro je poznala zabave džungle, zato se je odločila, da mirno počaka v koči in opazuje levinjo in dečka. Tudi žival je opazila mater, kako stoji za vrati kot kip. In zgodilo se je, kar je predvidevala: levinja se je še bolj približala dečku, ga povohala in se mirno vrnila v džunglo.

Morda je tudi levinja imela svoje mladiče... Materi pa — kot da sta se sporazumeli.

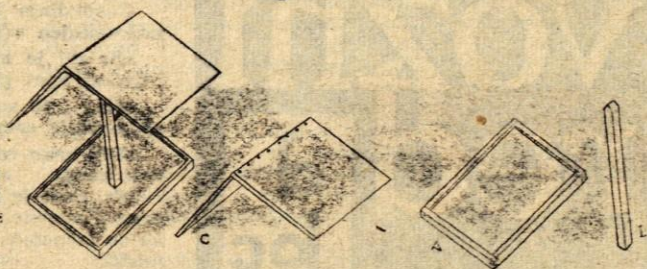
Krmilna hišica za ptice

Prišla je zima, postalo je mrzlo in tako je prišel za uboge ptice zelo težak čas. Sneg je pokril vse in ptice so tako velikokrat lačne. Pomagajte

kosti 24 x 26 cm. Okoli roba pribijte približno 2 cm debele letve, ki naj bodo za spoznanje višje, kakor je deščica debela. Tako nastane rob

sok in 2,5 debel stebriček, ki bo na njem pritrjena streha. V ta namen ga na vrhu pravokotno ošillite (slika 2). Za streho pa pošilite dve tanki deščici, (ena naj meri 22 krat 26 cm, druga pa 20 krat 26 centimetrov). Obe deščici pritrдите pravokotno druga na drugo. Zadošča, če ju zbijete z žebli. Stebriček naj pride točno v sredino strehe, nanj jo pritrдите z dvema vijakoma. Na rob pribijte še 24 cm dolgo palčko, da bodo ptice laže sedale.

Hišico lahko polepšate s tem, da jo pobarvate z oljnatimi barvami, na primer: tla zeleno, robove, stebriček in streho rdeče. Streho lahko okrasite še z belimi pikami, na spodnjem robu pa naredite belo črto!

pa jim lahko vi, dragi otroci. Napravite krmilno hišico in ptice ne bodo pozimi več stradale.

Potrebujete deščico v veli-

(glej sliko 1) ki brani vetru, da bi zrnje in drobtinice spihal na tla. Na sredo deščice pritrдите z vijakom od spodaj navzgor kakih 25 cm vi-

Si lahko mislite kaj boljšega kot je takale telovadna ura?? Na sliki: 3. razred osnovne šole v Radovljici

»Tokrat ga pa moramo prijeti,« je dejal mister Clarke. »Lahko vam izdam, inšpektor, da smo v ta namen ustanovili posebno zvezo — ligo vseh soudeležencev.«

Crome je odgovoril v svojem najboljšem stilu: »Tako? Ah?«

»O amaterjih nimate najboljšega mnenja, inšpektor, se mi zdi, kaj?«

»Ne verjamam, da bi imeli podobne pripomočke pri rokah, mister Clarke, kot jih imamo mi.«

»Zato pa imamo svoj osebni obračunček z njim in to je tudi nekaj vredno!«

»Tako? Ah?«

»Menim, da tudi vam ne bo vse gladko teklo, inšpektor. Vse se mi tako zdi, da vas je naš stari ABC spet preigral!«

Cromeja se je dostikrat z ugovarjanjem dalo spraviti do tega, da je začel govoriti, ko so že vse druge metode odpovedale. »Mislim, da nam javnost tokrat ne bo mogla ničesar očitati in se tudi ne spotikati nad našimi pripravami. Norec nas je tokrat dovolj zgodaj posvaril, je rekel. »Enajstega septembra je naslednjo sredo. Zaradi tega imamo čas po časopisju pripraviti občinstvo. Ves Doncaster bomo posvarili. Vsakdo, ki se mu ime začneja z »D« — bo skrbno pazil in to je velika prednost. V mesto bomo postavili izdatno policijsko četo. Ves Doncaster, civilno prebivalstvo kot tudi policija bodo na nogah in bodo lovili enega samega človeka — kar se nam utegne — tako se mi zdi — skoro gotovo posrečiti.«

Clarke je mirno odgovoril: »Tako se vidi, da niste športnik, mister Crome!«

Crome je strmel vanj: »Kako pa mislite to, Mr. Clarke?«

»Človek, kaj ne veste, da je naslednjo sredo v Doncastru po vsej deželi znana dirka triletnih dirkaških konj?«

Inšpektorju se je obraz kar vidno potegnil. Prvič mu je zastal v grlu njegov »tako, ah?« »Res je,« je končno stisnil iz sebe, »in to bo kajpada zadevo nekoliko otežkočilo.«

»ABC ni neumen, čeprav je blazen!« Nekaj časa smo molčali in razmišljali o problemu: množica gledavcev — športno navdušenje in vse druge komplikacije ...

Poirot je mrmral: »Genialno, genialno!« »Prepričan sem, je dejal Clarke, »da se bo umor dogodil na dirkališču — najbrž celo prav med tem, ko bodo konji v dirki.« Nekaj časa mu je v njegovem športnem instinktu ta misel celo ugajala, kot se je zdelo.

Inšpektor Crome je vstal in vtaknil pismo v žep. »Te dirke bodo zadevo otežile, to je gotovo!« je priznal. »Smola!« In je šel.

Zaslišali smo glasove v veži. Takoj nato je vstopila Tora Grey. Razburjeno je rekla: »Inšpektor mi je rekel, da je prišlo novo pismo. Kje — tokrat?«

Deževalo je. Tora je imela plašč iz kozuhovine. Na njeni svetlolasi glavi je sedel črn klobuček in se ji prav lepo prilagel.

S svojim vprašanjem se je obrnila na Clarka. Stopila je k njemu, mu položila roko na ramo in čakala tako na njegov odgovor.

»Doncaster — in to tistega dne, ko so tam konjske dirke.«

Začeli smo obravnavati zadevo. Seveda smo bili vsi trdno odločeni iti na dirke, ki pa so nam seveda podrle vse načrte, ki smo jih že skovali, ali pa jih vsaj zelo otežkočile.

Lotevalo se me je malodušje. Kaj premore ta mala četica šestih ljudi, pa čeprav so še tako zainteresirani na stvari? Ogromna množica policije bo na mestu in bo z risjimi očmi preiskala vsak kotiček, ki si ga človek le more zamisliti. Kaj premore proti tej množici šest parov oči?«

Kot v odgovor na to moje razmišljanje se je oglasil Poirot. Govoril je kot učitelj ali pastir: »Ljubi moji, mi svojih sil ne smemo razdeliti! To zadevo moramo naskočiti smotrno in urejenih misli ... Resnico moramo iskati znotraj, ne zunaj! Vsakdo od nas se mora vprašati: Kaj pa vem o morivcu? In tako si moramo podobo morivca, ki ga iščemo, lepo sestaviti.«

»Saj ne vemo ničesar o njem,« je težko vzdihnila Tora Grey.

»Ne, gospodična, ne tako! To ni res! Vsakdo od nas ve nekaj o njem, če bi le vedeli, kaj vemo. Trdno sem prepričan, da to znanje je tukaj, če bi ga le mogli dojeti!«

Clarke je zmajal z glavo. »Saj ne vemo ničesar — ali je mlad ali star, svetlolas ali temno-

las. Nihče od nas ga ni nikdar videl ali celo govoril z njim. Saj smo vse možnosti že neštokratkrat pretehtali.«

»Ne vsi! Miss Grey nam je, denimo, rekla, da tistega dne, ko je bil umorjen mister Carmichael, ni videla nobenega tujca, niti ni govorila z njim.«

Tora Grey je prikimala. »To je res!« »Tako? Lady Clarke nama je povedala, da je s svojega okna videla, kako ste pred vežnimi vrati govorili s tujim moškim.«

»Videla me je govoriti s tujcem?« Zdelo se je, da je resnično začudena. Ne, ta jasni, pošteni pogled ni mogel lagati!

Potem pa je zmajala z glavo. »Ne, lady Clarke se je morala zmotiti! Nikoli nisem — oh!« se ji je hipoma izvilo iz ust, potem pa je globoko zardela.

»Zdaj se pa spomnim! Kako sem vendar nemumno govorila! Na to sem popolnoma pozabila. Toda to je bilo vendar tako nepomembno! Eden takih prekupčevavcev s svilenimi nogavicami, ki hodijo po hišah — saj veste, svoječasni vojni

udeleženci, ki se zdaj preživljajo na ta način. Tako vsiljivi so! Komaj sem se ga otresla. Sla sem po veži, ko je vstopil skozi večna vrata. Nič ni pozvonil, ampak me je kar ogovoril. Bil je čisto neznan človek. Zato sem na to tudi takoj pozabila.«

Poirot se je zibal sem in tja, roke si je pritisnil na senca. Mrmral je s tako silovitostjo nekaj predse, da ni nihče črhnal besedice; vsi smo strmeli vanj.

»Nogavice,« je mrmral, »nogavice ... nogavice ... kako je že ... nogavice ... da, to je motiv ... pred tremi meseci ... in nedavno ... in zdaj. Pri moji veri, tako je to ...!«

Sedel je naravnost vzravn in me je gledal z zmogoslavnim pogledom! »Ali se spominjate, Hastings, Andover! Lokal — šla sva v prvo nadstropje — spalnica — na stolu par novih svilenih nogavic! In zdaj tudi vem, na kaj sem pred nekaj dnevi postal pozoren! Vi, gospodična Margaret, ste pripovedovali, kako je vaša mati jokala, ko je ravno na dan umora kupila vaši sestri par novih svilenih nogavic ...« Poirot se je ozrl okrog sebe in nas pogledal po vrsti. »Razumete? Isti motiv! Motiv, ki se trikrat zaporedoma ponovi! Nemogoče, da bi bilo to slučajno! Ko je pripovedovala miss Margaret o materi, sem imel občutek, da me njene besede nečesa spominjajo. In zdaj vem, česa. Besed sosede mrs. Asherjeve — tiste gospe Fowlerjeve. Dejala je, kako so ljudje vsiljivi, da naravnost tiščijo človeku skozi vrata in vse mogoče prodajajo in ponujajo. — Tudi ona je omenila nogavice. Kaj ne, gospodična, saj je res, da je vaša mati kupila od prekupčevalca in ne v trgovini?«

»Da, da, res je! Spominjam se tega čisto natančno! Dejala je, da se ji ti ubogi reveži smilijo, ki begajo od vrat do vrat, da bi kaj prodali.«

»Toda, v kakšni zvezi pa je to; če kdo želi prodati nogavice, to vendar še ničesar ne dokazuje!« je dejal Franklin.

»Dragi prijatelji! Nikakor to ne more biti slučaj! Trije zločini — in vsakokrat se pojavi prekupčevavec s svilenimi nogavicami in vohuni po okolici!« Obrnil se je k Tori: »Zdaj pa govorite vi, Tora! Vi imate besedo! Opišite nam moža!«

Tora je brezizrazno strmel vanj. »Ne morem ... ne vem ... imel je očala, se mi zdi ... in reven površnik ...«

»Potrudite se, gospodična! Bolje, bolje!«

»Hodil je dokaj upognjeno ... saj ne vem ... komaj da sem ga pogledala, takega človeka si splah ne zapomniš ...!«

Z globoko resnostjo je dejal Poirot: »Čisto prav imate, gospodična! Vsa skrivnost teh umorov je skrita v podobi, ki ste jo podali o morivcu — zakaj nedvomno je bil morivec —; takega človeka si ne zapomniš! Nobenega dvoma ni ... popisali ste — morivca!«

22

Artur Hastings ni doživel osebnosti

Mr. Aleksander Bonaparte Cust je negibno sedel pri mizi. Zajtrk je stal mrzel in nedotaknjen pred njim. Na čajno skodelo je bil naslonjen časopis in mr. Cust je s hlepečimi očmi bral. Nankrat pa je vstal, hodil nekaj časa sem in tja po sobi, nato pa se je zgrudil na stol ob oknu in s pritajenim vzdihom zakopal glavo v dlani.

Ni slišal, da so se odprla vrata. Njegova gospodinja, gospa Marbury je stopila na prag: »Hotela sem vas le vprašati, mr. Cust, če bi radi fino ... tak, kaj pa se je zgodilo, ali ste bolni?«

Mr. Cust je dvignil glavo. »Nič, čisto nič, gospa Marbury, prav nič se ni zgodilo ... jaz ... ni mi čisto dobro danes, veste.«

Gospodinja je pogledala na mizo in opazila nedotaknjen zajtrk.

»Se mi je kar zdelo! Niti dotaknili se niste zajtrka! Spet glava?«

»Ne ... to se pravi, da ... da ... tako nekam slabe volje sem danes!«

»Oh, kako mi je žal! Potem pa danes ne pojedete ven?«

Mr. Cust je planil pokonci. »O, pač, pač! Moram! Poslovno. Važno, zelo važno!« Njegove roke so trepetale. Mrs. Marbury ga je skušala pomiriti.

»Na, če morate, potem je vse v redu, potem pač morate! Ali pojedete tokrat daleč?«

»Ne! — V — Umolknil je!« V Cheltenham. Povedal je to tako čudno obotavljajoče, da ga je gospodinja presenečeno pogledala. »Cheltenham je zelo lep kraj,« je klepetala. »Nekoč sem se peljala iz Bristolja tja. Tako lepe izložbe ima!«

»Da, to ... to si mislim!«

Mrs. Marbury se je s težavo sklonila — za sklanjanje ni bila najbolj pripravna — in je dvignila s tal časopis, ki je zmečkan ležal na tleh. »Nič drugega, samo ti umori po vseh časopisih,« je dejala ob pogledu na velike napise na prvi strani. Položila je list na mizo. »Človeka kar zazebe okrog srca pri vsem tem! Jaz niti brati ne morem več tega. Tako se mi zdi kot svojčas Jack Razparač. Prav tak je ta morivec!«

Mr. Cust je gibal z ustnicami, toda glasu ni bilo iz ust.

»V Doncastru bo naslednji umor, pravijo,« je dejala mrs. Marbury. »Jutri. Človeka kar mrz spreletava, ali ne? Če bi stanovala v Doncastru in bi se moje ime začelo z »D«, veste, kaj bi storila? S prvim vlakom bi se peljala proč, res! To bi storila! Kaj ste rekli, mister Cust?«

»Nič, mrs. Marbury, prav nič!«

»To je zaradi dirk, veste. Misli, da bo imel ugodno priliko! Na stotine policistov in — Toda, mr. Cust, kaj pa vam je, saj ste čisto prepadeni? Ali ne bi hoteli požirek čaja? Pa takile nameravate na pot?«

Mr. Cust se je skušal zbrati. »Mora biti, mrs. Marbury. Saj veste, da sem se svojih dogovorov vedno točno držal. Če sem se za nekaj odločil, potem to tudi na vsak način izvedem. To je edina pot — da človek nekaj doseže.«

»Toda, če je človek bolan?«

»Jaz nisem bolan, mrs. Marbury — le nekoliko vznemirjen sem — zaradi — raznih osebnih zadev. Slabo sem tudi spal, veste, manjka mi pa res prav nič!«

Njegove besede so zvenele tako prepričevalno, da je gospa Marbury pospravila zajtrk in odšla.

VOJNA

Izza kulis II. svetovne vojne

JE IZBRUHNILA

Ze površen pregled nemškega tiska v avgustu 1939. leta popolnoma zadostuje, da človek spregleda nacistične laži. Časopisna poročila namreč na ves glas kričijo, da Poljska ogroža mir v Evropi in da grozi Nemčiji z oboroženim napadom. Kaj nemško ljudstvo res naseda tako prozornim lažem? Dokazuje, da je temu tako, sem našel na vsakem koraku. Večina Nemcev je tem dokazom tudi nasedla. V resnici pa je bilo seveda obratno. Nevarnost je pomenila Nemčija.

OSKOČNA DESKA

Vse se je sukalo okrog svobodnega baltičkega mesta Gdanska... Po mnenju nacistov Nemčija ne bi smela dovoliti, da bi na njen vzhodni meji obstajala močna vojaška sila. Zaradi varnosti je treba Poljsko likvidirati — ne samo Gdansk, temveč tudi Koridor. Poznan in Zgornjo Slezijo. Morebitni ostanek Poljske pa naj bi postal vazal Tretjega rajha. Enaka usoda je grozila tudi Madžarski, Romunji in Jugoslaviji, zakaj na ta način bi postala Nemčija v gospodarskem pogledu neodvisna. Odpadla bi torej hojazen pred morebitno anglo-francosko blokado, ki je izvojevala zaveznikom zmago že v prvi svetovni vojni. Pozneje bi se Nemčija obrnila proti zapadu.

V tem času Gdansk skoraj ni bil podoben mestu, ki mu grozi vojna vihra. Prebivalci so menili, da bo mesto brez prelivanja krvi priključeno Nemčiji. Močno so si tudi želeli, da bi Nemci zavzeli Poljsko. Čemu? Od kar so Poljaki s francosko pomočjo zgradili pristanišče Gdynja, je Gdansk precej izgubil na svojem pomenu. V tem primeru bi se možnosti trgovskih stikov s Poljsko vsekakor okrepile.

Mesto je bilo pomirjeno — pomirjeno kljub temu, da se je mrzlično pripravljalo na vojne dogodke. Po ulicah Gdanska so vozila nemška vojaška vozila; poti, ki vodijo proti Poljski, so bile blokirane z obrambnimi rovi in protitankovskimi ovirami. Hriba Bischofsberg in Hagelberg sta bila spremenjena v trdnjavi. Na mestno področje so prihajale ponoči močne vojaške okrepitve. Vse to me je spominjalo na sudetske kraje pred letom dni.

BORILI SE BOMO...

Tribajstega avgusta sem odpisal svoje poročilo. To pot sem si izbral radijsko postajo v Gdynji. Bal sem se namreč, da bi mi v Gdanku Nemci prišli na sled. Precej truda me je stalo, preden sem našel radijsko postajo. Dobil sem zvezo z Londonom, od tam pa so moje poročilo posredovali v Neu York. Poslal sem ga v obliki razgovora z dvema poljskima inženirjema, ki sta izjavila: »Pripravljeni smo na vse. Borili se bomo. Rodili smo se pod nemško oblastjo, zdaj pa raje umremo, kot da bi vse isto še enkrat doživeli.« — Iz Gdynje sem odpotoval v Varšavo.

Prvi vtis: uradni poljski krog so bili vznemirjeni. Potem ko sem od-

poslal svoje poročilo v Ameriko, so mi ukazali, naj se vrnem v Berlin. Spet se mi je obetalo zoprnno vzdušje — prepoljeno z Goebelsovimi lažmi! Vpraševal sem se, kakšna usoda je namenjena Poljski. Prepričan sem bil, da se bodo Poljaki borili. Tako so menili tudi nekateri drugi...

POLOZAJ SE ZAOSTRUJE

Ko sem prispel v Berlin, smo zvedeli za določbe pakta, ki sta ga podpisala Molotov in Ribbentrop. Tega se ni nihče nadejal. Vseh se je polastilo vznemirjenje. Ali bo zdaj Hitler napadel Poljsko? Znakov za takšne domneve ni manjkalo. Jaz pa sem gledal na stvar nekoliko bolj optimistično. Če bodo Angleži in Francozi držali svojo obljubo, ki so jo dali Poljski, potem bo morda Hitler počakal s svojim napadom. Medtem se je tudi britanski ambasador Henderson sestal v Berlinu s Hitlerjem. Britanski diplomat je poudaril, da bodo Britanci obdržali besedo, ki so jo dali Poljakom v primeru nemškega napada. Hitler pa je na to reagiral, češ da jih takšne obljube ne bodo odvrgle od uresničitve »njihovih življenjskih pravic«.

Po sporazumu s Stalinom je kazalo, da Hitler odklanja vsakršne

mu bilo treba stopiti v vojno.

Spet je prišlo do razgovora med britanskim ambasadorjem Hendersonom in Hitlerjem. Eno je bilo na dani: dokler bodo diplomati imeli o čem razpravljati, vse dotlej ne bo vojne.

HITLER NE POPUŠČA

Nemajen je stopal proti cilju. Vsi pa so upali, da bodo začeli popuščati Britanci. Medtem pa je naša ambasada ukazala vsem ameriškim državljanom, katerih prisotnost ni nujno potrebna, naj zapustijo Berlin. Veliki nacistični shod, ki je bil sklican za 27. avgust in na katerem naj bi govoril tudi Hitler, je bil preložen zaradi »resnega položaja«. Časopisi so prvokrat javno spregovorili, da Hitler ne zahteva le Gdanska in Koridora, temveč tudi vse ostalo, kar je Nemčija izgubila 1918. leta — se pravi tudi Poznan in Slezijo. Prav v trenutku, ko sem hotel odposlati svoje poročilo, je nemška agencija DNB objavila, da bodo vse življenjske potrebe racionalizirane — se pravi — na karte. To bo prizadelo nemško ljudstvo! Razen tega so objavljali vsi časopisi poročila, da je Poljska mobilizirala poldrug milijon vojakov in da so veliki vojaški transporti usmerjeni proti meji. Seveda

ljenje, ker hoče izčrpati poslednjo možnost za mirno rešitev krize. To pa pomeni uresničenje pravičnih nemških zahtev brez prelivanja krvi.

Objavljena je bila racionalizacija življenjskih potrebščin: 700 gramov mesa, 280 gramov sladkorja in 110 gramov marmelade na teden in 125 gramov mila mesečno. Vse je kazalo, da so bili mnogi Nemci malo razočarani. Slišal sem nekoga, ki je pripomnil: »Koridor? Naj gre k vragu. Polnih dvajset let nismo slišali zanj! Čemu naj se potlej zanj vojskujemo?«

FRANCOZI POSREDUJEJO

Konec avgusta je bil objavljen tekst pisma, ki sta jih izmenjala Daladier in Hitler. Daladier je s spoštljivim in blagim tonom prigovarjal Hitlerju, naj se odpove vojni, saj ni stvari, ki je ne bi bilo mogoče rešiti po mirni poti. Hkrati je pripomnil, da je Poljska suverena država, in poudarjal, da bo Francija obdržala besedo, ki jo je dala Poljski. Ob tej priložnosti je Hitler prvokrat razkril svoje zahteve: Gdansk in Koridor morata biti vrnjena Nemčiji.

V Daladlerovem pismu je posebno lep naslednji odlomek: »Če bosta francoska in nemška kri spet prešli kot pred 25 leti... tedaj se bosta oba naroda borila prepričana vsak v svojo zmago. Prav gotovo pa je, da bosta resnična zmagovavca UNICENJE in BARBARSTVO.«

ZGODILO SE JE

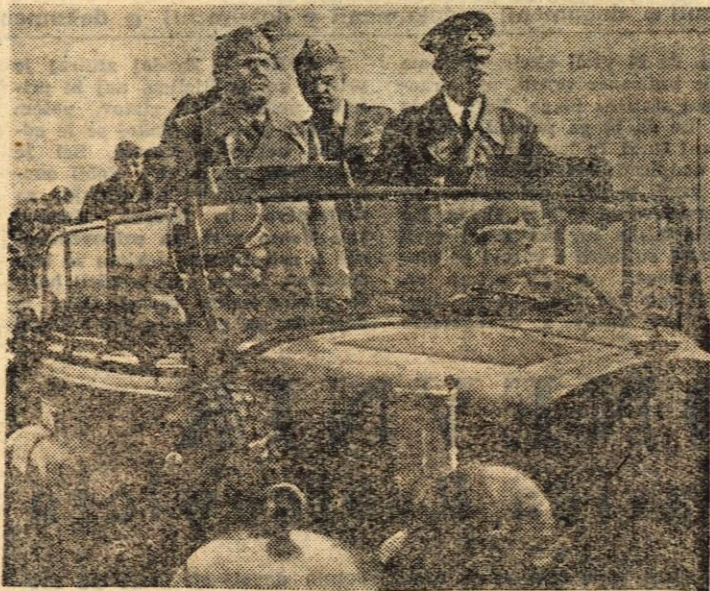
V zraku je lebdela negotovost kot Damoklov meč. 30. avgusta so Poljaki izvedli splošno mobilizacijo. Ta vest ni posebno važna, saj so že pred tem pozvali pod orožje vse, ki so bili za to sposobni. Toda to uradno sporočilo je bilo dobrodošlo nemškemu tisku, ki je spet proglasil Poljake za agresorje.

Vse je kazalo, da je vojna neizbežna. Vsem Berlinu pa nisem našel človeka, ki bi to odobravalo. 31. avgusta ob 21. uri so v radijski oddaji prebrali nemške »predloge« Poljski. Hitler je zahteval od poljske vlade, da pošlje svojega predstavnika z ustreznim pooblaščenjem v Berlin, kjer se bo pogovoril z nemškimi predstavniki. Hitler je zahteval Gdansk, usoda Koridora pa bi bila določena na podlagi plebiscita. Če bo Koridor vrnjen Nemčiji, tedaj bo Gdynja ostala Poljski. Končno je zahteval tudi izmenjavo narodnostnih manjšin.

Nocoj so se po ulicah valile nepregledne kolone vojaštva, tankov in topov. Zveze s Parizom, Londonom in Varšavo so prekinjene. Ni bilo niti možnosti, da bi govoril v Ženevo. Občutek imam, da je to zadnja noč, ki jo preživljamo v miru.

1. september 1939. — Ob 6. uri zjutraj mi je telefonirala Siegrid Schulz. Rekla je samo: »Zgodilo se je!«

Izbruhnila je vojna...

Hitler in Mussolini ob srečanju na vojaški paradi v Münchenu

sporazume. Kakšna prihodnost se obeta? O tem so bili seznanjeni le redki ljudje iz najožjega Hitlerjevega kroga. — Kaj pa nemško ljudstvo? Iz izraza njihovih obrazov in iz razgovorov sem razbral, da jih je sporazum s Stalinom ohrabil. Odpadla je namreč nevarnost druge fronte. Kdaj bo torej dan znak za napad na Poljsko? V nemškem časopisju še ni bilo člankov, ki bi poudarjali, da je vojna s Poljsko neizbežna. In mali človek Nemčije se je še vedno nadejal, da bo Hitler dobil vse, kar bo hotel, ne da bi

ni bila nikjer omenjena nemška mobilizacija, ki so jo izvedli že pred dvema tednoma.

IGRA »VELIKODUSNIH«

Sedemindvajseti avgust je bil nenavadno vroč, kar stopnjeval je napetost. Henderson ni prišel na razgovore; Nemci so obtoževali Britance, češ da stvar zavlačujejo. Nekateri Nemci so si razlagali ta izostanek kot nekakšno popuščanje. Völkische Beobachter je pozival nemško ljudstvo k potrpljenju. »Führer zahteva od vas potr-

Opozorilo

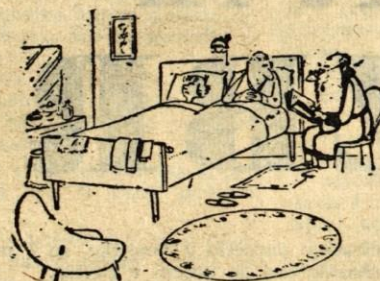
— Dragi, ne pozabi dati napitnine natakarkju. Natakark je namreč moj mož.

Škoda

Škoda, da je vaš sin odšel že spat.

Na stara leta

— Tedaj pa je dobra vila vzela čarobno palico in...

Sodoben Romeo

Brez besed

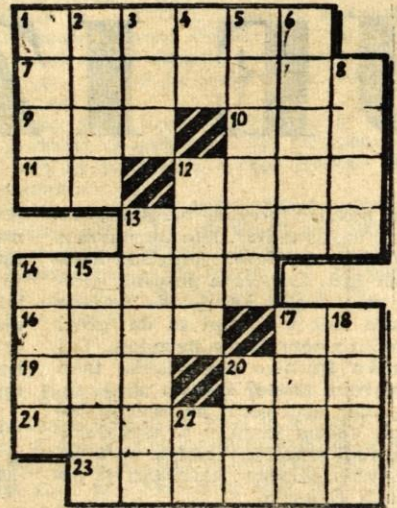

Na trgu

— Poglej, padla je cena grozdju

Križanka št. 71

Vodoravno: 1. vrsta tkanine; 7. gora v Julijskih Alpah; 9. vrsta pijače; 10. zabavišče; 11. najvišja igralna karta; 12. kmečko orodje; 13. velik; 14. grška pokrajina; 16. temačnost; 17. začetnici znanega slovenskega filmskega igralca; 19. češka pritrtilnica; 20. število; 21. vrsta ribolova; 23. medmet povečevanja.

Navpično: 1. preprosta naprava za spuščanje hlovov s pobočij; 2. grški junak pred Trojo; 3. spomladanski mesec; 4. medmet bolečine; 5. prerokinja; 6. klada za sekanje drv; 8. grški bog vojne; 12. spojina vodika in kisika; 14. letni posek v gozdu; 15. zmuzné; 17. vrsta zlitine; 18. osivela; 20. pod; 22. središče vrtenja.

Rešitev križanke št. 70

Vodoravno: 1. hajka; 6. armada; 8. J(anez) M(encinger); 9. Bela; 11. kabinet; 13. Aden; 14. UR; 15. Aleuti; 17. atrij.

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

Nenadoma je prišel bratranec in dejal, da so odpeljali njegovega brata in da je videl, kako so sneli okvir s kolesa, več pa ni videl. Brž ko sem slišal, da so odpeljali bratranca, sem se začel še huje bati. Bratranec se je pričel jokati, tam ga bodo pretepali, pretrpeti bo moral. grozotne muke. Poslal sem neko dekletce, da bi zvedela, kaj se dogaja. Cez nekaj trenutkov se je vrnila in povedala, da so še vedno tam in pišejo zapisnik. Bratranec je odšel sam tja, da bi kaj zvedel. Cez nekaj minut se je vrnil in dejal, da so vzeli le kolo in pet metrov sestrinega blaga. Z očetom sva takoj odšla domov. Doma je bila kopica ljudi. Vse je bilo narobe in zdaj so pospravljali. Ljudje so začeli pripovedovati drug drugemu. Vsi so povedali, s kakšnim strahom in grozo so pričakovali trenutek, ko bodo morali domov. Orožniki, ki so opravljali preiskavo, so bili zelo prijetni, niti nahnulili niso nikogar. Potem ko niso v stanovanju ničesar našli, so odšli na podstrežje. Tam so videli okvir kolesa in ukazali, naj ga odnesejo dol: vprašali so, kje so drugi deli, in dejal je, da ima obroč in zračnice na drugem podstrežju, kolesa pa pri sestri. Poslali so po obroč in moral je z njimi k sestri po kolesa. Prišli so k sestri in napravili temeljito preiskavo. Vzeli so ji nekaj parov hlač, sukno za obleko in še nekaj reči. Ko so opravili preiskavo, so odšli

nazaj, da bi vzeli okvir. Spotoma jih je bratranec prosil, naj vrnejo vsaj sestrično blago. Vzeli so le kolo, ne da bi ga pobrali, plačali so zanj 80 zl. in bratranec je moral podpisati; sestričnega blaga niso vzeli, le onih pet metrov, in napravili so za 1500 zl. škode. Ko je bila hišna preiskava pri vseh končana, so prišli z vozovi po blago. Nalagali so ga nekaj ur. Gledal sem karavano, ko je odpeljala. Pet vozov z vsakovrstno

15. APRIL — Zgoda jzjutraj je prispel sel iz Bielina, naj bi prinesel nekaj tisoč zlotov, potem jih bodo izpustili. Takoj se je odpeljal nekdo z vozom. Sel je dejal tudi, da je stric dobil enotedensko potno dovoljenje za Bodzentyn in Krajno. Zvedeli smo dobro vest, da pripovedovanje o ustreljenem dekletu ni bilo resnično. Danes smo zvedeli boljše novice kakor večeraj. Očka je dejal še, da ne bodo več izdajali

bil v Bielinu in je dejal, da jih nočejo izpustiti, toda v tej zvezi so nekaj kombinirali, vendar nihče ne ve, kaj. Dejal je tudi, da so onega krojača s kožuhi morda že ustrelili; veselili smo se, da jih bodo izpustili, sedaj pa tole. Samo ko je malce upanja, ko nam posveti majhen žarek upanja, je takoj nevlhta in vse je mimo. Ta krojač je zapustil sedem otrok, kaj bodo počele uboge sirote, reči so jim odvzeli, zdaj pa so ukazali, naj se še mati javi na orožniški postaji. Bog nas varuj, kaj počenjajo te zverine z ljudmi.

18. APRIL — Danes je vreme, kakršnega že dolgo ni bilo. Če bi le imel svobodo, bi bilo vse dobro. Tako ne smemo niti v mesto. Ujeti smo ko psi na verigi. Nasproti nam so zapustili starši dva otroka, odpeljali so jih, na drugi strani pa so vzeli moža; če pogledaš v njihova okna, vidiš, da vlada za njimi žalost. To so že vsi pozabili, kajti nastopile so nove tegobe in dovolj novih govoric. Kamorkoli greš, na dem, v kavarno ali drugam, povsod govorijo le o tem, kaj so vzeli temu ali onemu itd. Mirno smo sedeli pri kosilu, pa je prišel neki policist in zahteval 150 zl. kazni za ono mletje v Krajnu, in to takoj, če pa ni denarja, bo 18 dni zapora. Mama je takoj šla na orožniško postajo in poveljnik je dejal, da je treba plačati do ponedeljka. Nismo pričakovali, da se bo srečno končalo, toda v teh kritičnih časih je težko plačati 150 zlotov.

DNEVNIK
Davidu Rubinowicza

robo! Pred našo hišo se je eden od vozov ustavil, drugi pa ne. Ko je Nemeec ustrelil, sem mislil, da že leži nekdo mrtev na cesti, vendar ni bilo nič. Ustrelil je, da so vozovi obstali. Krojač, kateremu so vzeli kožuhe, je bil hudo pretepen, imel je modrice po obrazu, ki mu je nabrekli, in sedel je na vozu ko mumija. V Bielnu so odpeljali le trojico ljudi, onega s kožuhi in nekega moškega ter žensko, druge pa so izpustili. V mestecu je zdaj strahotno vzdušje, kajti nenehno opravljajo hišne preiskave pri Zidih in vselej trdijo, da najdejo verižniško robo.

potnih dovoljenj, blago pa pošiljali po pošti.

16. APRIL — Danes je odpeljal voz po tiste, ki so jih zaprli. Vsi so nestrpno pričakovali, da še vrnejo. Vzeli so tudi darila za orožnike, za milost, ki jo izkazujejo tem ljudem. Proti večeru je prispela hudo slaba novica. Nekdo je dejal, da so zaprli one, ki so se odpeljali jzjutraj z darili, in nihče ne ve, čemu. Nič podrobnega ne vemo, toda kdo ve, če ni res, kajti dandanes je vse mogoče. Medtem ko smo govorili, smo videli voz, ki se je vrnil. Naglo smo odšli ven, da bi zvedeli, kaj se je zgodilo. Tudi naš sosed je